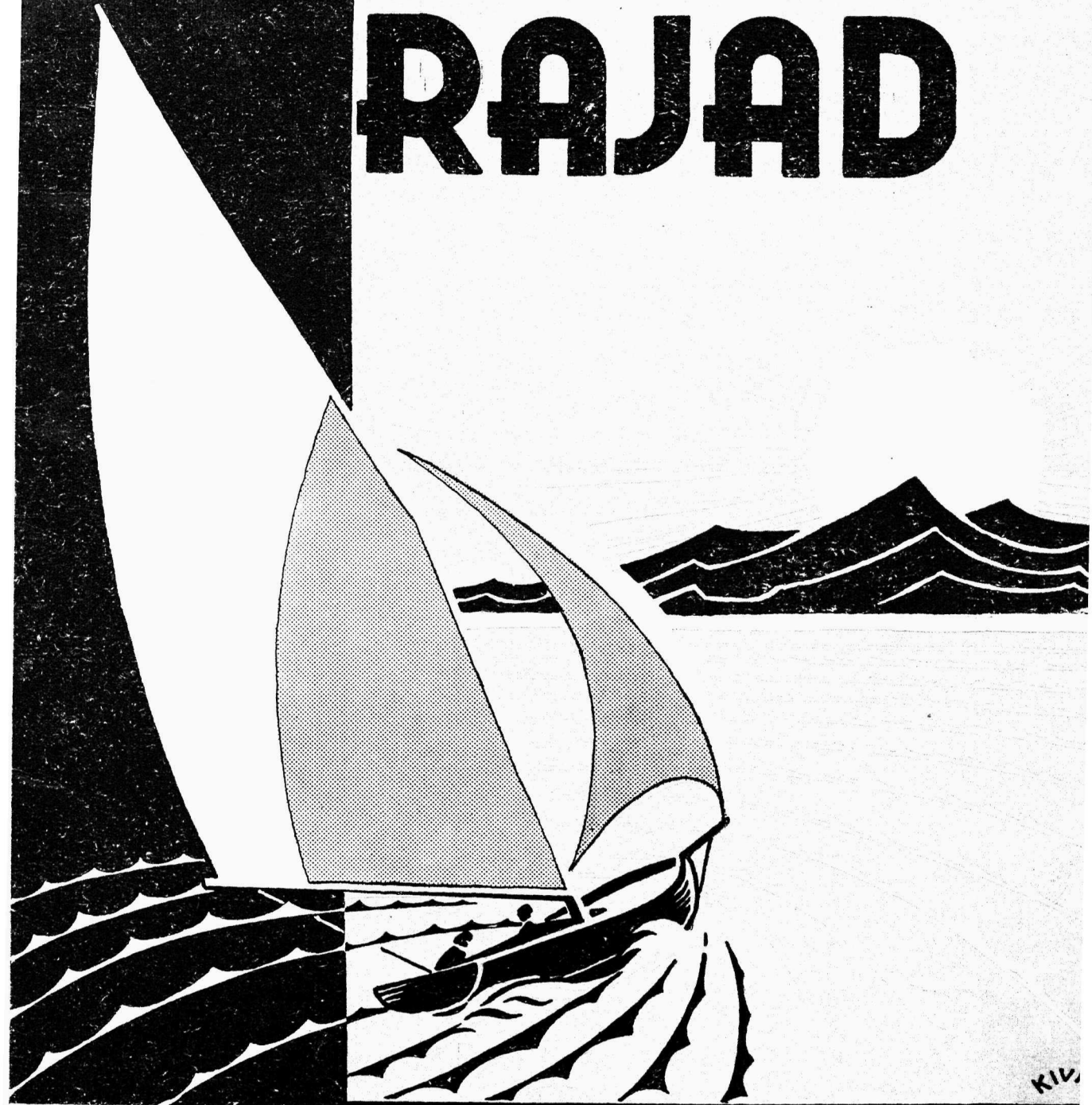

TULEVIKU RAJAD

KIV

MAI ♦ 1935 ♦

SISU: Saateks. | Kaks luuletist — H. Albert. | Tänapäeva eesti kirjandus — M. Park. | Svivpäev — Herbert Tohv. | Villem Reiman — J. Roos. | Tuuled — Rain Rebas. | Peatus tänavanurgal — H. P. | Elagu eksamid! — Abiturient Jüri Jürimea. | Jooni hiina kultuurist — Leo Leesment. | Kiri nooremale kaasvõitlejale. | Matkama! — Heta. | Mõnda kalade elust — Heta. | Sealpool elu — P. T. | Ujumisest ja uppuja päästmisest — Ü. Tehane. | Eesti kodu tütreid — S. Pruuden. | Kirjandust. | Teater. | Foto. | Kroonika. | Mõistatused.

Uus keskkooli- ja gümnaasiuminoorsoo ajakiri

„TULEVIKU RAJAD“

hakkab tulevasest õppeaastast peale pidevalt ilmuma. Õppetöö ajal ilmub ajakirja iga kuu üks number järgmistel tähtpäevadel: 20. sept., 20. okt., 20. nov., 15. detsembr., 20. jaan., 20. veebr., 20. märts, 20. apr. ja 15. mai.

„Tuleviku Radasid“ toimetab viieliikmeline kolleegium, kuhu kuuluvad: H. Jänes (vastutav ja tegev toimetaja), K. Ratassepp, J. Roos, H. Tamverk ja A. Vaigla, ja õpilastest koosnevad toimkonnad, millised on moodustunud juba Tallinnas ja Tartus.

„Tuleviku Rajad“ sisaldavad artikleid noorsoo isetegevusest, kirjandusest, kunstist, rahvusküsimusest, kehakultuurist, keeleuuendusest, karskusaatest, noorkotklusest, skautismist jne.; jutustisi, luuletisi, vesteid, matkakirjeldusi; loodustead. küsimusi käsitlevaid kirj.; arvustusi kirjandusteoste kohta; teateid ja juhiseid isetegevuse alalt, pilte ja karikatuure jne. jne. Erilised nurgad tahetakse avada järgmistel aladel: sport, keeleküsimused, kirjandusarvustused, teater, loodusteaduslikud küsimused, tehnika, radio, foto, male, mõistatused, õpilaste isetegevus, noorkotklus, skautlus, kodutütarde liikumine jne.

Õpilased, vilistlased, õpetajad! Tehke kaastööd „Tuleviku Radadele“! Kirjutage artikleid, arvustusi, jutustisi, luuletisi, matkakirjeldusi, tehnilisi ülevaateid, vesteid; tehke jooniseid, linoollõikeid, karikatuure, kaanekavandeid; saatke teateid ja ülesvõtteid õpilaste isetegevuse kohta jne. Aidake kaasa „Tuleviku Radadele“, nii et see muutuks mitmekesiseks noorsooajakirjaks, mis suudaks huvitada kõiki õpilasi.

Aidake kaasa „Tuleviku Radade“ levimisele!

Tellige ise ja hankige oma kaasõpilasilt ja vilistlasilt tellimisi. Levitage »Tuleviku Radade« üksiknumbreid. Tehke kõik, et »Tuleviku Rajad« leviks laialdasisse õpilasteringidesse.

Kaastöö, tellimised ja raha saata »Tuleviku Radade« toimetusele Tartu, postkast 102.

»Tuleviku Rajad« maksavad:

sügispoolaasta (4 numbrit) — 90 snt., kevadpoolaasta (5 nr.) — 115 snt, kogu õppeaasta (9 nr.) — 2 kr, üksiknumber — 25 snt.

Tuleviku Rajad

Eesti keskkooli- ja gümnaasiumi-
noorsoo ajakiri

I aastakäik

20. mai 1935

N: 1

Saateks

Mõneaastase ajavahemiku tagant avaneb „Tuleviku Radade“ kaudu meie keskkooli- ja gümnaasiumi-noorsool jälle võimalus avaldada oma iseseisva sõnaga. Koolinoorte arenemise teedel on tarvis kohta, kus noor võiks ning julgeks oma pakitsevaid mõtteid ja tundeid sulgeda sõnasse, pilti ja helisse — viibida ilude vallas ning maitsta oma loomistöö sügavat rõõmu.

Seejuures noorte eneseteostamise ja harjutamise kirjaliseks keskuseks võiks kujuneda täna-startiv vastne koolinoorsoo-ajakiri „Tuleviku Rajad“.

Suurt õilsat sõnavabadust kasustagu meie noored nüüd innukasti käesoleva numbriga teekonda alustava ajakirja veergudel. Arvestatagu, et harjutus meisterdab mehi igal alal ja igal ajal; teatagu, et vastastikune tiivustus ning vaimustus hoobab iga ühiskonda — ka noorte ühisperet, meie tuleviku mehi ja naisi. Aidaku need vastsed veerud arendada ja õilistada meie noorte iseloomu ning võrsutada nende vaimseid võimeid. Täiuslik karakter on olulisim eluvõitlusis: palju võib inimesel puududa, ent kui meil „puudub“ iseloom või on see „nõrk“, siis on meie inimuse pärisosast palju vajaka.

Homme Eesti nõuab tugevaid ning teovõimelisi rahvuskaraktereid. Raiutagu „Tuleviku Radade“ ridadele meie rahvusliku ideaalkarakterid äärjoni, kuid suutku selle ajakirja leheküljed vastu võtta küsimusi ka üldisest maailma- ja eluvaatelisest probleemist, et noored haritlased õpiksid ning harjuksid juba varakult seoslikult kaasa töötama oma rahvuse kaudu inimkonna heaks.

„Tuleviku Rajad“ on teadlikud meie noorte tänapäeva suurmuredest ning raskusist. Eks nemadki tunneta kõiki meie päevade pingutusi.

Aga nemad on ometi optimistlikult, julgustavalt häälestatud ning positiivselt meelsustatud.

Sest on teada:

Kui meie noorpõlv tungleb uute elutähiste poole — ausasti, kui meie tuleviku kandjad tahavad oma noori väsimatuid käsi kinnitada Eesti elukolde kohendamiseks — tarmukasti, küll siis jätkub neilegi kasulikku elutegevust meie eluülesannete reas, küll siis on noortegi jalge jaoks pinnast meie elutegeluses.

Seepärast, noored, võrsujad, võitlusiks! Arge laske heidutada end tänaseist koormisist. Otsige uusi teid, tallake vastseid radu Eesti töötandreile, looge uusi käksõnu meie tuleviku kasuks, kuid ärge unustage ka vanu:

Carpe diem! Nulla dies sine linea!

Eesti noored, *carpite diem!*

*

Saates välja „Tuleviku Rajad“ oma perioodilisele teekonnale loodab toimetus noorte osavõtlikku kõigekülgsset toetust — kaastöö, tellimiste jne. näol. Seosvastutuslikult korraldagem oma häälekandja käekäik kindlale alusele. Olgu sirged ja uudsed su read, noorte „Tuleviku Rajad“!

Head teed teenäitajale!

Toimetus.

H. ALBERT

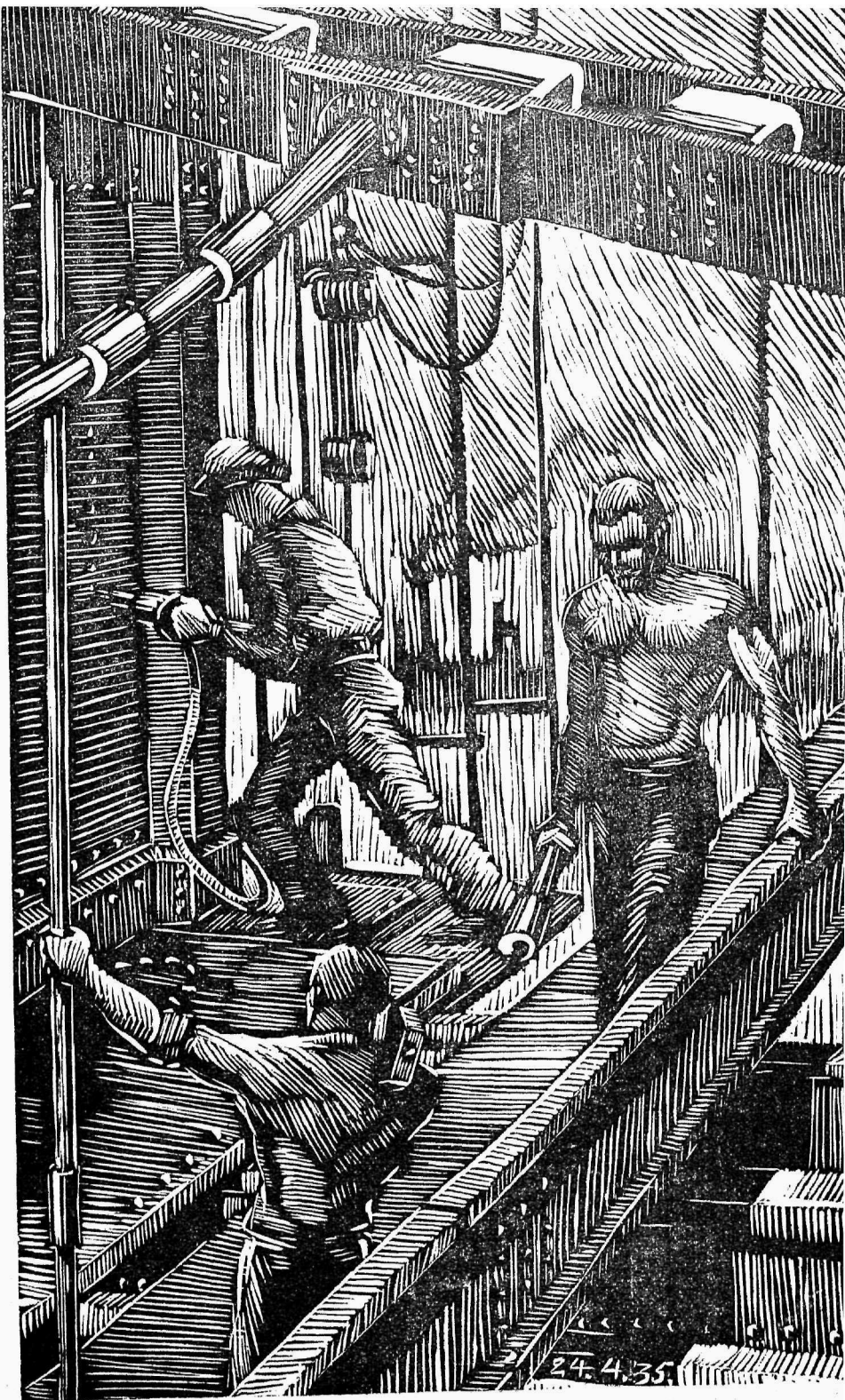
Kaks luuletist

Vaade öhe

Kõik hoovid räpased, kõik inetumad kolkad
öö muutnud hellalt, pehmelt hajuvaks ja soojaks.
Kõik lapsed käratsevad, naised riuks vilkad —
taas uni neile vaikseks leevenduse toojaks.

Ja majad, päeval ikka luitund, porihallid
või vastik-kollased, — must samet kõige üle
nüüd laotund paitavalt. On peitnud häält ja kallilt
kõik häiriva taas öö nii hell, nii avar süli.

Kuipalju mõtteid suuri, lootusi ning õnne
on teispool aknaid kõiki, milles läidet valgus, —
kuipalju üksildust või sünget piina, raskust? —
Ei tea. Nüüd pimedus — nüüd unustuste algus...

V. Birk — Tellingutel

Ja üle kõige taeva merisinav valve,
täht-tulisilme loitvad tervitused kauged.
See õine panoraam on nagu hõõguv palve, —
nii kevad palvetab, kui kõik on unest rauged.

Ühel õhtul

On kurbus imeline rinnas
ja hingepõhjas nukker vaikus,
kus äsja heli rõõmsas vaikus.

Õhk jaheneb; päev leebelt rauged.
Käo hõbe-kukku kuuldub kaugelt
õös tumeneva laane laugelt.

Soov nukker, tundes mulla hõngu
ja enda olemistki muldset:
veel viivuks näha päikest kuldset,
veel põimitseda elulõngu, —

veel hingis õhutada loitu
ja aja tulevase koitu
siin võitlusmeelselt ihata, —
veel leegitseda, vihata!

Üksainus kord on püha õigus
kesk elu keeriseid ja tuuli
sul lasta lendu võitluskuuli:

siis langed külmalt, vaikselt, hääletumalt suuli . . .

M. PARK

Tänapäeva eesti kirjandus

Raamatu-aasta puhul

Eestikeelne raamat pühitseb käesoleval aastal 400-ja aasta juubelit. 400 aastat on pikk aeg rahvaste kultuurielus. Eesti raamat on vanem meie naaberrahvaste, lätlaste, leedulaste ja soomlaste raamatust ning mõnedkümnend aastat noorem LääneEuroopa kultuurrahvaste trükitooteist. Selle pika aja jooksul on eestikeelne raamat teinud suuri edusamme. Wanradt-Kõlli algelisest ja lihtsast katekismusest kuni eesti tänapäeva moodsa romaani — see on pikk ja edurikas arengutee.

Eesti elus on etendanud raamat tähtsat osa. Ta on teinud hiiglatöö meie rahva kasvatamisel ja arendamisel. Ta on levitanud meie pimedasse orjaõesse vaimuvalguse kiiri ja äratanud tuhandeid eestlasi võitlusele oma rahva vabaduse eest.

Iseseisvuse aastail on teinud eesti kirjandus suuri edusamme. 17-ne aastaga on ilmunud sama palju trükitooteid kui enne iseseisvust 380-ne aasta jooksul.

Vabades oludes on võinud eesti raamat areneda mitmekülgseks ja ta on tõusnud teiste kultuurrahvaste vaimutoodete tasemele. Mitmeid eesti kirjandusteoseid võime julgesti võrrelda maailmakirjanduse parimate saavutustega. Meie kuulsama kirjaniku Tammsaare paremat romaani „Tõde ja õigus“ võime kõrvutada mitme kuulsama välismaa kirjandusmeistri toodetega. Siin kajastub meie maarahva elu oma rõõmude ja muredega. Siin vilgub eesti rahva hing ja vaim ning tundub maamulla toitvat, uuendavat ja kasvatavat jõudu. Mitte asjata ei võrdle soomlased „Tõde ja õigust“ Aleksis Kivi „Seitsme vennaga“.

Eriti viimased aastad on andnud rikkaliku saagi eesti kirjanduspöllul. Ilukirjanduse kõrval on ka meie teaduslik kirjandus teinud suuri edusamme. Suure töö on siin teinud Eesti Kirjanduse Selts, kes annab välja perioodiliselt ilmuvaid teoseid „Elav Teadus“ ja „Suurmeeste elulood“, kus käsitletakse tähtsamaid teaduslikke, vaimseid ja ühiskondlikke probleeme ning tutvustatakse meid välis- ja kodumaa vaimu- ja rahvuskangelaste eluga. Mainimata ei saa jätta ka K.-ü. „Looduse“ poolt väljaantavat „Eesti entsüklopeediat“, mille ilmumine viib meid jälle sammu lähemale Lääne-Euroopa kultuurrahvastele. Uusi teid ja rikkalikke tagajärgi on saavutatud ka kodumaa ajaloo valgustamisel. Meie rahva minevikku on kujutatud mitmeti ühekülgseks ja puudulikult, kuna senini on selleks hangitud andmeid peamiselt meile vaenlikkude võõrrahvaste allikaist. Nüüd aga ilmub kapitaalne teos „Eesti rahva ajalugu“, mis valgustab igakülgseks meie rahva kuulsus- ja võitlusrikast minevikku, mis annab objektiivse pildi Vana-Eesti iseseisvusajast ja meie esivanemate pikast orjaõost.

Möödunud aasta on eesti kirjandusele suure ja pöördelise tähtsusega. Ja seda esiteks sellepärast, et möödunud aastal ajas meie vaimuelu lopsakamaid õisi kui varem. Aasta jooksul ilmus umbes veerandsada romaani ja pikemat jutustust. Ja neist on suurem osa keskmise või kõrgema väärtusega, kuna ainult 2—3 teost on alaväärtuslikud. Teiseks tähendab möödunud aasta toodang murrangut teoste ainevalikus ja ideestikis. Senini meie kirjanikud võtsid ainet olevikust, piirdusid tänapäeva olude kirjeldamisega. Möödunud aasta aga andis meile teoseid, mille aine on võetud minevikust. Eriti märkimisväärt on asjaolu, et on hakatud uuesti elustama meie esivanemate kauget ja võitlusrikast minevikku.

Meie rahva kauge minevik on senini ilukirjanduses leidnud võrdlemisi

»Tuleviku Radade« Tartu triumviraat:

õpet. A. Vaigla,
õpet. H. Jänes,
dir. J. Roos.

vähe käsitlemist. Sel alal pole olnud ka palju õnne. Bornhöhe ja Saali naiivsed katsed olid omal ajal tarvilikud rahvustunde õhutamiseks ja nad on võitnud päris lugupidamisväärt koha noorsookirjandusena. Isegi Vilde kuulsad ajaloolised romaanid, mis on küll rajatud otsesele konkreetse materjali läbitöötamisele ja kirjutatud väga elava sulega, ei vasta enam mitmes suhtes tänapäeva kirjandusliku suurtoote mõistele. Oma rahvusliku ülesande on Vilde ajaloolised romaanid täitnud hiilgavalt, kuid kunstiliselt on neist tarvis rohkem saavutada. Pealegi pole nende aine võetud Eesti kaugest minevikust, vaid hilisemast ajast ja seepärast ei aita need teosed kuigi suurel määral lahendada kaugema mineviku ilukirjandusliku käsitluse probleemi. Ka Aino Kalda arhailised ja stiiliküpsed romaanid, mille aine on võetud meie maa minevikust, räägivad väga vähe eestlastest, sest nende teoste tegelasteks on enamasti muulased.

Möödunud aasta aga rikastas meid kahe suurema ajaloolise romaaniga. Meie viljakamalt sulemeistrilt Mait Metsanurgalt ilmus suurejooneline teos „Ümera jõel“. See teos oli autoril kavatsetud juba aastate eest, kuid ilmus trükist möödunud aasta lõpul. Tema ilmumine sattus väga soodsale rahvuslikule ajastule ja seepärast leidis ta rahvas sooja ja rohket poolehoidu.

Teose peateemaks on eestlaste suur võit sakslaste, lätlaste ja liivlaste üle Ümera jõel a. 1210. Kuid autor ei piirdu mitte ainult lahingute ja strateegia kirjeldusega, vaid ta annab usutava pildi toleaeegsest eesti ühiskonnast ja rahva elust. Kuna Vana-Eesti iseseisvuse ajast on väga vähe ajaloolisi andmeid säilinud ja et isegi Läti Hendriku kroonika ei anna sellest tarvilist ülevaadet, siis tuli autoril oma mõttekujutusest esile kangastada terve maailm, tuli luua poliitilised peategelased ja anda neile nimi. See on aga ülesanne, mille täiesti rahuldav lahendamine on peaaegu võimatu, eriti siis, kui ei olda kutselt ajaloolane. Seepärast ongi ajalehtedes kirjutatud, et Metsanurk on mitmeis üksikasjus väärtanud. Muinaseestlaste põllundust olevat kujutatud liiga primitiivselt, nende relvastust sellevastu väga toredates värvides. On avaldatud kahtlust, kas eestlased tol ajal elasid nii toredates majades, kas nende usulisi kombeid on esitatud õieti. Need on aga küsimused, milles ajaloolasedki pole jõudnud üksmeelsetele otsustele ja võimatu on nõuda seda kirjanikult. Raamatut tuleb ikkagi võtta ilukirjandusliku teosena, mitte aga ajaloo käsiraamatuna. „Ümera jõel“ on sõnastuselt tihe ja kaasakiskuv teos. Ta on kogu rahvasse puutuva ainekuga. Temas ilmneb vanade eestlaste rahvuslikkus ja iseteadvus. Rahvustunde süvendaja ja kasvatajana on „Ümera jõel“ tähtis koht eesti vaimuelus. Kahtlemata jääb ta pikaks ajaks üheks loetavamaks ja nõutavamaks raamatuks laiematele ringidele. Ja kui hiljuti Riigivanem määras Metsanurgale esimese auhinna selle teose eest, siis näitab ka see, et „Ümera jõel“ kuulub paremate teoste hulka.

Teine möödunud aastal ilmunud ajalooline romaan on August Mälgu „Surnud majad.“ Mälgu loomingus tähendab selle teose ilmumine murrangut. Mälk oli senini tuntud naturalistliku elukujutajana, kes käsitles oma teoseis elu viletsust linnas ja maal. Katse nüüdisajale selga pöörata ja enam kui kakssada aastat tagasi minevikku põgeneda näitab, et autor on tüdinenud ammu tarvitatud ainete ja meetodite korrutamisest. „Surnud majad“ on romaan, mis kujutab põhjasõjaaegseid heitlusi Vene ja Rootsi vahel. Eestlased pole siin enam need, kes võiksid ajaloolises tragöödias kaasa mängida, vaid nad on kannatajate osas. „Surnud majad“ on ühe isiku arenemislugu

põhjasõjaaegsete sündmuste tagapõhjal. Kuid ta võimaldab ka rikkaliku ülevaate eesti rahva elust põhjasõja ajal.

Iseloomustavamaks nähtuseks meie viimase aja romaanitoodangus on ka ainete ja probleemide mitmekesisustumine. Agul ja alev ei domineeri enam, naturalistlik kujutusviis on kaotanud oma tõmbejõu. Värsket vaimu ja uusi küsimusi on tulnud juurde rohkesti. Üheks iseloomustavamaks teoseks möödunud aatsa kirjandusest võib nimetada A. Hindi „Pidalitõbe“. See on siiralt kirjutatud ideelise tendentsiga romaan. Eriti hästi on siin õnnestunud tegelaste hingeelu. Kuigi autor kohati muutub liiga pateetiliseks ja ilmneb mõningaid puudusi, on „Pidalitõbi“ kui autori esimene katsetus siiski väärtuslik romaan.

Elame praegu rahvusluse ajastul. Rahvuslikud ideed kajastuvad väga selgesti ka viimaseja kirjanduses. Henrik Visnapuu on välja andnud luuletiskogu „Üle kodumäe“. See sisaldab valimiku autori endisi luuletisi, kuid siin leidub ka uusi laule. Ja need on rahvusliku tendentsiga. Visnapuu laulab meie kodumaast, meie rahva ideaalidest ja tulevikust. Ta ennustab Eestile suurt tulevikku ja laulab kahest miljonist eestlasest, sellest eestluse suurimast ideaalist. Ka teised värsimeistrid on hakanud tarvitama rahvuslikke motiive. Anna Haava „laulab oma Eesti laulu“ ja F. Karlson ülistab oma kodumaad ja kodulinna, lauldes oma rahvast kui „surematust soost.“

Käesolev aasta on kuulutatud eesti raamatu aastaks. See peab tooma tõusu meie kirjandusellu ja äratama rahvahulkades huvi raamatu vastu. Raamat on üheks kindlamaks aluseks meie kultuurielus ja iseseisvuses. Ja ta suudab oma ülesandeid siis väärikalt täita, kui rahvas kirjanduse vastu tunneb elavat huvi.

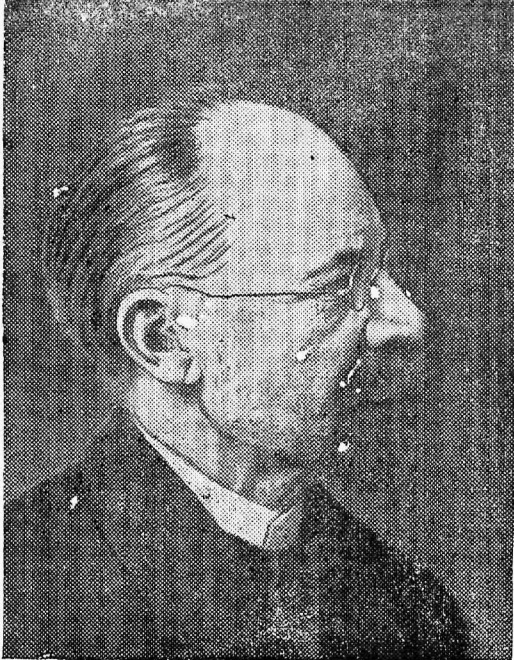
HERBET TOHV

Suvipäev

*On kõik nii tuuletu ja vaikne siin —
Nii maalituna seisab vesi, kaugel puud
Teisteise kaenlas nagu armastajad truud
Ja kõikjalt imbub suviõite lõhn kui viin.*

*Vaid päike põletab . . . Ei kôla ükski hõik,
Õhk eemal virvendab kui läikiv siidipõim
Ja kaugel sinab linn . . . Näib nagu nõiavõim
On tõstnud kaduvusest igavikku kõik.*

*Siis kuulduv kaugelt-kaugelt tasa helinaid —
Kui peidet soovid väljuvad nad taludest,
Kus viiul nutab igatsusest, valudest,
Ja väriseva õhuga hing hõljub ühes mööda maid . . .*

J. ROOS

Villem Reiman

Tema 18. aasta surmapäeva puhul 25. mail

I

Villem Reiman on üks suuremaid enne-iseseisvusaja eesti elu kujusid. Teotsedes ja töötades tumeda venestamisaja ummikulises keskses, pühendas ta kogu oma energia eesti rahva elu ja kultuuri päästmisele, säilitamisele ja edendamisele noil süngeil päevil. Mis oli C. R. Jakobson ärkamisajale, seda oli V. Reiman venestamisajale — tunglakandja ja teejuht. Hõõgudes tulisest rahvuselamusest, võitles ta lõvina kõigil eesti elu väerinnatel, kus oli karta hädaohtu eesti rahvale ja ta olemasolule. Kõikumatu, kindel ja julge, nagu ta oli, ründas ta vaenlasi, olles alati esirinnas. Ta oma isik ja elu ei tulnud sel puhul palju arvesse. Kõikjal ja üha ennast ohverdades võttis ta oma elu seepärast traagilise helgi. Tihti jäi ta üksi, kuid seda kindlamaks muutusid ta veendid ja taotlused, olgu see siis venestamise, saksluse, härraskirikluse, alkoholismi või muul alal. Kui ta oma ümbruses nägi lahkkelisid ja ebakõlaseid, siis seda kooskõllalisemaks muutus ta oma isik. Varajasest noorusest viimse eluhetkeni jäi ta truuks oma tõekspidamistele. Ei ühtegi kahtlemist ega kõhklemist. Ses suhtes oli ta harmooniline inimene, nagu oli seda ta elu ja töögi. Ta elu lõppki oli nii sümboolne. Kui eesti rahvale kumas 1917. aastal vabaduse koit ja iseseisvuse päikese kiired hakkasid särama, siis kustus V. Reimani tuliste silmade läige. Suure võitlejana ja võitjana kadus ta eesti elu näitelavalt ühes selle ajastuga, milles ta oli võidelnud eesti rahva parema tuleviku eest.

II

V. Reimani sünnikodu on Viljandimaal Kõpu kihelkonnas. Seal kasvas ja elas ta metsade ja soode taga, kehvapoolses renditalus. Sesse kodusse oli ta väga kiindunud. 11-aastaselt Viljandisse kooli läinud, palus ta sageli isa, et see tema tooks tagasi koju. Talvel hoolsais õpinguis Viljandi alg- ja kreiskoolis ning hiljem Pärnu gümnaasiumis ja suvel raskes talutöös, nii kulusid V. Reimani noorusaastad. Oli see künnipõllul või heinakaarel, igal pool oli ta esimeste seas. Ja seda mitte üksi algkooli- ja keskkooliõpilasena, vaid ka üliõpilaspõlves. Ei iialgi kartnud ega häbenenud ta lihtsat talutööd. Tartu ülikooli siirdunud, ei piirdunud ta huvid ainult õpingutega. Ta sööstus kohe seltskondlikku ellu, oli üks innukamaid tolleaegse vähese eesti üliõpilaskonna organiseerijaist ja kaasatöötajaist ajakirjanduses ja Eesti Kirjameeste Seltsis. Tulihingelise ja vaimustatud kaasavõitlejana koondas ta aatelisi noori ühiseks ründükuseks võitluseks ärganud isamaa kasuks. Hiljemgi, olles juba ülikooli lõpetanud, tuli ta alati noorte sekka ja innustas neid olema valvel oma rahva hüvaolu eest kui vahimehi vahikorral. Kui V. Reiman kõneles, tule sätendades silmades, siis ei saanud keegi vastu kõnelda hoolimata sellest, kas keegi ta vastu oli või mitte.

Pärast ülikooli lõpetamist viis V. Reimani tee ta Vene riigi pealinna

Peterburi, tol korral nii kuulsa eestlase J. Hurda juurde. Siin pidas ta oma õpetajaameti prooviaasta. J. Hurt oli temale ikka suureks eeskujuks olnud; seda enam õpetust ja äratust sai ta veel nüüd, kui sai olla temaga kõige lähemas kokkupuutes. V. Reimani elu ja töö programm kujunes siin Hurda mõjul lõplikult kindlaks: eesti vaimse kultuuri arendamine.

Peterburist siirdus V. Reiman oma otsesele kutsetööle esiti Valka ja pärast Kolga Jaani kihelkonda, kuhu ta jäi 27-meks aastaks, kuni oma elulõpuni. Siin vaikselt Kolga-Jaanis, jällegi soode ja metsade taga, kulus nii rikas elu, arenes jõuline tegevus, kujunes kadumata elutöö ja lõppes maine rännak. Nii vaikne kui näib V. Reimani elu esimesel hetkel olevatki siin üksindases kolgas, oli see tõeliselt ometi tormine ja intensiivne, isegi kurblooline. Vene võimude tagakiusamised, mõisnikkude ja kirikuvürstide intriigid, oma inimeste saatusiroonilised ja mõistmatud süüdistused leidsid tee siia veel kergemini kui mõnda suurde elukeskusse. Mõnikord läks V. Reimani seisukord otse hädaohtlikuks, nagu 1905. aastal. Seistes ja välja astudes oma kihelkonna inimeste eest julgesti ja kindlasti karistussalkade ees, sattus ta ise süüdistatavate ja karistatavate kilda. Seda enam veel et V. Reiman oli seisnud alati võimude ees mustas nimekirjas. Mustas nimekirjas seisis ta nihhasti vene valitsusvõimude kui luteri kirikuvürstide ja mõisnikkude juures. Sinoditel oli ta kardetav vastane ja arvustaja. Seal kutsuti teda mustaks kuradiks.

Samuti oli V. Reiman halvas valguses vene valitsusvõimude ees. Kord jättis ta ühel kroonupühäl jumalateenistuse pidamata, sest külma ilma tõttu ei olnud tulnud kirikusse ühtegi inimest (üldse ei olnud eestlastel moeks kroonupühadel kirikus käia). Sellest oli küllalt, et teda süüdistada mitte vähem kui riigivastasuses ja -vaenlikkuses. Siis veel süüdistus, et V. Reiman oli laulatanud ühe segapaari. Asi läks lahendada kohtuvõimude kätte. V. Reiman mõisteti Riia ringkonnakohtu poolt vaimulikust ametist lahti ja kaheksaks kuuks vang. Kohtupalatis see otsus kinnitati. Süüdistusest pääsis V. Reiman alles siis, kui see lõpetati manifestiga.

Elades Kolga-Jaanis sai V. Reimanit igale poole. Tulise kõnelejana esineb ta kord siin, kord seal. Kuigi igale poole ei ulatu ise, siis ulatuvad sinna tema hõõguvad sõnad ja kirjad. Teda ei pea ükski jõud kinni. Kui on tarvis sõita, siis sõidab ta. Sõidab Tartu pimedal sügisööl ja porisel teel hobustega 70 kilomeetrit 3—4 tunniga. Ta ei tunne nagu takistusi. Kuid lõpuks murrab selline võitluselu ka tugevamagi mehe. Salaja hiilis haigus ja viis manalasse julge sõduri paremas meheas. Ta põrm puhkab Kolga-Jaani vaikselt maakalmistul.

III

V. Reimani elumõtteks ja eluseaduseks oli töö. Tööd tegi ta ennastohverdavalt ise ja tööd nõudis ta ka teistelt. See töö pidi olema täpne, põhjalik ja korralik. Mitte mingeid järeleandmisi ega kompromisse ei tunnud ta ses suhtes. Hommikul vara juba kella viiest kuni hilja õhtuni oli ta alata tegevuses. Isegi viimasel eluaastal, kui elujõud oli juba täitsa raugemas, ei olnud ta töötaoluste suhtes erand. Kord asus ta, kannatades ise raskete sisemiste valude käes, rehes kärsitult viljakoorma alla, et seda ümber lükata, ja vajus siis hingeldades kokku.

V. Reimani tööjõud oli määratu ja seepärast arenes ka tema tegevus väga mitmekülselt. Üldiselt oli see keskendatud kolmele pealale: teaduslik,

seltskondlik ja põllunduslik töö. Need alad olid aga tema juures haruldaselt kooskõlas. Ta oli ühtlasi põhjalik teadusemees, väsimatu seltskonnategelane ja eeskujulik tegelik põllumees.

V. Reiman oli üks väheseid eestlasi, kes oskas kooskõlastada, kehastada ja ka teostada oma isikus vaimse ja kehalise töö ideaalid. Ühel ja samal päeval võis ta kirjutada teaduslikku tööd, koristada põllul vilja ja pidada seltsimajas kõnet. Ses mõttes jääb tema küll helkivaks eeskujuks tulevastele põlvedele ja suunanäitajaks meie elu ja kultuuri arengu vaimse ja kehalise töö kooskõlastamises kui eesti töö geenius. Tema jälgis oma elus täiel määral juhtlauset: meie elame selleks, et töötada. Teises järjekorras tuleb alles ümberpööratud tõde: meie töötame selleks, et elada.

RAIN REBAS

Tuuled

Tuuled ründavad maad;
puhuvad põhjast ja loodest,
— läbivad südant.
Tuulten eladen võrsub
inimpõlv vastne.

Uued on mõtted ja teod;
taevani tungivaid püüdeid
kannavad tuuled.
Noorte süda ja huuled
ju kevadtuulten.

Kuhu läheb mu tee —
tuuled mu järel ja eeli
õnnistust loovad.
Maailm kevade lättel
kerkib me kätel.

H. P.

Peatus tänavanurgal

Iivi seisab tänavanurgal.

Imelik on seista, kui kõigil teistel minekurutt. Vehib kepiga suuri ilukaari jooksukiirus noormees — kepiots aga ei tea kust saand veidi poriseks. Riivab sellega mööda Iivi palitut. Tuliuuele, sinisele palitule tõmbab hooletu porijoone. Kes teab, kus aias soris hajameelselt mullast välja lillejuuri — või kes teab, kus määris uhkeldavale käigule taktilööva kepi — nüüd sai sellest osa Iivigi.

Kuid täna Iivi ei pahandu. Las loopis pealegi oma uhkusest. Mõnel teisel juhul oleks ta püüdnud samaväärselt tasuda. Oleks joosnud nii poolkogemata, lõõnud kepivehkijale küünarnukiga valusa müksu. Süda oleks ajanud välja mürkrohelist vahtu, käsi oleks kibelnud. Ei salli Iivi kaasimiste vääratusi. Täna aga kibeleb veidi naerugi kurgu umbruses.

Ning Iivi seisab tänavanurgal edasi. Imelik. Lookleb kirev lint, võbi-seb seal sinist, kollast, punast, rohelist. Kuid väike täpikene seisab, pisi-

kene punktikene ei liigahta. Pole tema jaoks tuult, külma ega kuumust. Samas kihutab mõistmatust suukesest päritolev eluihk iga lihast olendit. Lendab katuseõnaruselt tuvike ja otsib totralt heldeid inimesi, seisab avalike platside ees, suled kohevil. Ehk kellelgi suuremal peos toidupoolist linnupugule täiteks . . . Ainult purusid, niisuguseid tükikesi, mõeldud mahaviskamise tarbeks, tunnustatud mittekölvulisiks . . . Keksib harakas lihapoe avara akna taga, peened küüned krabistamas mööda aknatagust plekki — sees värskelt roosat liha, valendaval külmal seinal rippumas palju magusaid suutäisi. Tahaks ainult väikese kiukese, ainult sooneotsakese . . . Seal sees liigub aga keegi kohutavalt suur ja morn, valge, veidi laiguline, põll ümber ümara keskkeha.

Iivis sumiseks nagu selle lookleva lindi ebamäärane häälotsus. Mingi lõhnav aur laiub ümber seisva punkti. On mõnus, kui ümbruses nii palju taevasinist või pärlhalli, umbes midagi niisugust õige pehmet ja mahedat. Aastad nüüd kahekümnest veel veidi allpool, seepärast on nii imelik uim. Lähedavad aastad edasi, iga üksik jätab lahkudes nagu pehme vildikorra avaruse ette — sumbuvad sinna kaugelt tulevad vilkad hääled. Ja sellist helesinist, ega seda enam edaspidi nii puhast pole, küll ta kritseldatakse täispeen-musti kriipsukesi. Pärlhalli asemele tuleb prügihall. Ei saa enam õhinal ihata, kõike saab kindlaks määratud hinna eest, arvestades sageli kirudes, suu vildakil. Tuleb hääldada arstitubades, hambad murenemas, vastikud võõrkehad-plimbid neil toeks, tuleb viselda lõikuslaudadel, haavad pikuti üle pehme liha, ribake organismi abitult avali. Pole siis enam sellist mahedust. Siis peab end pingutama sellesse linti, klammerduma elamishädas sellesse võõti — olema seal ja minema edasi, võibisedes kibekollase laiguna, võib olla ka tulipunase või mürkrohelise plekina.

Ikka seisab Iivi. Seisab, lapsuke alles, ei häbene trotsides peatuda. Ilme aga nagu maailmavetest uhatud — sellises teeseldud rahulolus, silmapaar pilukil nagu kogenenul. Ei taha teada, kuhu keegi läheb, kust keegi tuleb. Mõnuleb enda heaolus. Mõõdaminevad värvilaigud virvendavad ahvatleviharalt. Ometi tahab oma jalajälgi ka teiste hulka segada. Või ei tahagi jätta jälgi — tahab niisama jooksutuhinas lennutada, kinganinad vaevu puudutamas käiguteed. Ja ei karda ühtki tumedat tontkeha, ühtki mõttepindu.

Iivi vaatab üle tee suurele majale. Aknaruudud läigivad pimedas nagu must läikpaber. Siit anti alles eile kätte see, mida ammu oodanud. Anti ja lubati minna. Ükskõik kuhu. Viis aastat oli käinud selle maja uksest sisse-välja. Nüüd on pime, aknaruudud läigivad. Siin otsal ülal on joonistusklass. Sai kord seal lõikuda käärega puruks palju musta läikpaberit. Tehti siluette. Kokmakaid ja tõmpninalisi lõikasid tüdrukud. Nuttis üks õrnake, öeldi temal olevat hirmutavam lõust. Tüdrukul olid suured käärid, ei võtnud hästi peenikesi käänakuid . . . Nüüdki nutaks nagu kuski keegi temataoline, kirju taskurätt vastu kuumakshõõrutud nina. Tilgub . . . Kõik saab nii imelikult siluetiks, kõik käib eemalt nii — profiilis. Tuleb omnibuse suur sõidukere. Peatub käänakul ja ta punane pind läigib õndsalt. Lääkimine on ikka õnnis — see on jäänd sealt usuõpetuse klassist all nurgal. Lääkis kunagi kuskil püha Moosese pale. Aupaistuses hiilgas ja inimesed tundsid aukartust.

Omnibusejuht vaatab Iivit. Imelik inimeseloom. Vahib lausa nurgal, nagu ootaks, kättki näis veidi tõstvat, aga peale ei tule. Tinanahk niisugune,

ei viitsi astuda. On turtsakas. Nina tundis bensini lõhna, ise aga istu siin lõhnade pesas ja ole rahul, ei saa tunda endale kaela langemas sooja kevadvihmagi — taolist, mis nagu leotaks lahti kõigest pigitaolisest.

Sõidavad edasi punase omnibusekerega ühes ta juhi punased mõtted.

Iivi vaatab nüüd aknaile seal ülal. Läigahtab tagasi punaseid kiiri. Peegeldub — arutab Iivi. Seda peegeldumist õppis kunagi. Lasti seinale valguskiiri, seletati. Nüüd nagu peegelduks sealt tagasi veel kiiri eilsest, äsjasest . . .

Hetkel tuleb meelde nurgalvahtijale, kuis kord, aastat kümme tagasi veeres ema sõrmede vahelt tütre Iivi, siis veel Iivikese pehmesse pihku ümar metalne tükike. „Raha. Võta!“ ütles ema, pilk poolhirmul. Kes teab, ehk sibab minema, tilluke veel see mõistuseke, rahatükike suur. „Võta ja mine, sul seda jooksmislusti. Maksa poodi seal all jõe ääres.“ Sellise häälega ütles siis ema, nagu oli käskinud vahel tuua vitsa, õige suurt ja vintsket. Praegu nagu kuuleks seda häält, tõrelevat, veidi hädatsev-virisevat. Käsiks minna siit nurgalt. — Aga siis, kunagi, kümne aasta eest jooksis jõeäärse poodi poole, raha nagu nõõpnõel torgatud kesk pihku sellele valuks. Oleks sellal tahtnud kuhugi eemale, jätta need vaesed alandlikud askeldused ja joosta päikesetules leekivatele kollastele teedele. Uhkeid teeleminekuid ihaldas siis, kiirgavat toredussära tahtis näha. Ihaldas seda näha, mis määratud jõeäärse poodi võlatasumiseks, peakene hundas rahatüki suuruselt. Oleks tahtnud tormata üles astmestikke mööda, siis lasta jälle alla hiilgavmusti käsipuid mööda — sellist sõitu armastas Iivi sellal. Sõitis eeskojas mööda trepikäsipuid, tegi kalalibedaga, määris nende sisikondadega kokku oma sõidutee. Poleeris nii enda rõõmuks.

Iivi tunneb seistes, kuis tahtis siis tormata. Kui aga poleks ema tal käskinud vitsatoomise häälega minna poodi.

Elagu eksamid!

Ühe abituriendi jutt, mis alguses on pisut kaeblik ja patune, aga pärast muutub julgeks ja õilsaks.

Kui ma kütsin saaksin kätte selle mehe, kes mõtles välja matemaatika, võitte mind uskuda, ma poleks ta vastu armuline.

Aga kui ma ühel päeval näeksin meest, kelle kohta öeldaks, et kae sealt lonkab see härra, kes leutas eksami — eih, ma ei igatse säärast kohtamist. Sest mul on juhtunud tihti niisuguseid lugusid, kus hirmus viha kargab kullast välja, filme ees sihvas finifeks ja siis ma ei tea enam, mis ma teen. Alles hiljem näen, et õnnetus ei käi mööda kände, vaid mööda intimesi.

Minul on niisugune arvamine, et kui kooli lõpetamine võt kõrgemasse klassi üleminek peab pedagoogilistel faalutlustel tingimata olema seotud mingisuguse piinavaevamisega, siis võiksid need piinad olla palju lihtsamad. Oleks, nätteks, sootuks huwitavam ja mõnusam lasta iga abiturenti kütitada paar

tundi nõgesepõõsas. Kes karjub, on läbi kuffunud, kes on wait kui soft — number viis ja atestaat peos. Wõi: wanasti lastsid pedagoogid poisse seista ühe põlvega üha-hernekestel — fah ei ole paha moodus nüüdisaegses eksamineerimises. Tüdurutele see muidugi ei sobi, aga nendele võiks soetada midagi muud, kas või näiteks: käskida kaks päewa suu kinni hoida. Olesk väga paslik selektsioon ülikooli vastuvõtmises.

Uga uueaegne pedagoogika on nii peenelt hingeteaduslik, mis lapsse hinge tunneb kõige viimase põhjani ja sellepärast ongi, et olgu just eksam. Lapse psühholoogia on alati niisugune, mis lapsese enesele on võõras. Nii et nõgestest ega hernekestest ei tule midagi välja.

*

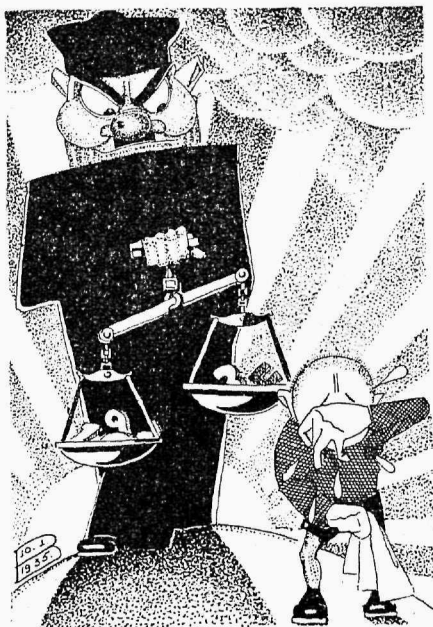
Nojah, iseenesest on see ülbte vaatamine eksamile päris minu isiklik waade ja võib tekinud olla halvast iseloomust. Meie klassis on palju säaraseidki poisse, kes ütlevad, et üks kõva eksam on ikka hulga mõnusam kui terve aasta läbi tuupida. Surud enese nii või teistmoodi läbi sellest viimastest kuust ja valmis. Inimene võib pressida enese kas või läbi vihmatoru, kui haridus nõuab.

Kui olla otskohene, siis pean tunnistama, et on olemas säaraseidki sõpru, kes peavad lugu mõlemast: töötavad aasta läbi ja peale selle lähewad suure rõõmuga ka eksamile. Opetaja ütleb, et need pääsewad kaugele. Ma olen samal arwamisel. Uga mis teha? Mina olen ikka mina ja ei saa kuidagi enesele teistmoodi pead olfa panna, kuigi olen katsumud. Proovi ühte või teistpidi, ikka see sama kolu.

Ja see kolu on niisugune, et läheb tulises nagu telliskivi, kui eksam

Unenägu eksamist.

Kuidas külv, nõnda lõikus.

seisab usse ees. Ei saa öelda, et see oleks mingisugune hingewaew, olse wastu-
o'sa: päris ihuline piin. Igalt poolt torgib ja kui magama lähed, siis ei
maga, waid kolad mööda jubedaid kuristikke, kus ühel pool on eksam ja teisel
pool on eksam ja wahpeale on kaewatud just see auk, kuhu mina pean kukkuma.
Uga ümberringi on waritsemas mererööwliid kohutawate oradega ja kõigil neil
mererööwliitel on nii õudselts tuttawad näod, et...

Prrrr!...

Uga see piin pole weel midagi. Rõige wäljakannatamatum on see, et
pead kõigele lisaks weel istuma laua taga ja õppima. Selle asjaga oled ju
küll waremgi tegemist teinud ja ta on sulle wõrdlemisi tuttaw. Kuid rahuaegne
töö ja tegemine on hoopis teine asi, kui keset lahingumõllu ja pommitäriinat.
Olen ennem raamatutega munserdanud fogu eluaeg õieti, aga mõõka pole seal-
juures pea kohal rippunud ja püksnuge pole taewast sadanud.

Olen harjunud rahulikult ning waitsetl tarkust õppima.

Uga kui on tundmus, et sul praegu põleb tooli all priimus, mis homme
plahwatab keiserpauguga, siis on niisugune jube hirm, nagu kolaksid sul kodu-
kääbid teises toas wõi näriks puuslik koridoris fonte.

Jah, muidu kannataks selle eksami weel kuidagi wälja, aga et sa selle
kodukäijaga koos weel õppima pead, see nõuab juba ruskawõitlust.

*

Oi, elukest! Rõneled, mis sa kõneled, kes sind ussikest kuuleb.

Sulle wõeldakse otskohe, et eksam on õieti üks mehem asi. Elu on täis
katsumusi ja kui sa, eluhakatus, nendega juba warakult ei tutwu, siis jääb káru
alla. Ja nii kaugele ei maksa minnagi — wõta ülitool näpu wahela: seal üldse
pole muud kui eksamid.

Suline õigus. Elu on täis peenikest pressimist. Uga kas teile ei tee
wiha, kui keegi sulle niisama heastpeast paneb jala taha, wõi tallab warbad
willi? Kas peab sellejuures tegema hea näo ja ütleva: tänan wága? Kes
tahab elus läbi pressida, see walab wastu.

Nojah: mina nüüd walangi wastu. Kui mind üks õpetaja on õpetanud
kolm aastat, kas ta peab mind siis tingimata wõtma mõneks tunniks hõlpaania
saabaste wahela, et jõuda otsusele, kas ma kõlban keskharidust lõpemata wõi
mitte? Need mõned tunnid annawad talle õige pildi, aga kolm aastat mitte?

Noh, kes usub, on õnnis. Mulle tundub, et see on kanna tahapaneeinine
ja sellepärast kõwatan häält.

Uga ülitool? Pole midagi parata, seal on nii, et professor näeb ena-
miku oma õpilasist ainult eksamil. Ja et seal eksam et saa puududa, on loo-
mulik — mingisugune kokkupuude peab ikka õpetaja ja õpilase wahel olema.

Keskool (wõi gümnaasium) pole aga ülitool, taewala tãnu. Lennumasin
pole omnibus, üht juhitalse nii, teist muudmoodi. Ühtki autojuhti ei lasta
lennukit juhtima — kellele neid karupidi kukkumisi waja on.

*

Hea küll, aga kes sind ussikest kuuleb.

Ja sellepärast wãherdan oma unetud õõd, kannan oma kannatused, foku-
tan oma spifferid, lõõn kewadise firelise oma nõutawad árafirjad, saianaise
tringli wahela parajad materjalid — ja wahest kuidagi saab üle. Elu on täis
katsumusi, ole mees juba warakult wõitlema.

Ega's jellepäraſt alla ei jää. Saewas hoidku, miſ mees ſee on, keſ juba eluſõja wärſkel fewadel topib pillid kotti ja ronib pööſa alla?

*

Uga, poiſid, kui pole waluſid, ſiiſ pole ka rõõme. Ja kui ford oleme ära opereeritud, fõit on walmitſ, walud möödaſ ja mured muhenenud — ſiiſ, oiſjah . . .

Ja ſelleſ mõtteſ, nende päraſtrõõmude wägewuſe mõtteſ olen ma walmitſ iſegi eſſameid tunniſtama. Seſt mida suurem walu, ſeda suurem rõõm. Kui ſee walu lõppeſ lidub tuhtnai pörgupõhja, ſiiſ ſeda priſkemalt karjume oma wabaduſelaulu.

Seepäraſt: elagu eſſamid!

Abiturient Jüri Jürimaa.

LEO LEESMENT

Jooni hiina kultuurist

Hiina kiri

Eeſtis näeb hiina kirja harva. Näiteks, kui mõne aja eeſt Eeſtis jookſis film „Šanghai eſſpreſs“, ſiiſ võis lugeda ajalehe-kuulutustes ſama peal-

kirja ka hiina kirjas. 上海快車 seiiſ ſeal. Foneetiliſelt ſee kõ-

laks: *šang-hai' khwai'-tšhō*. Ja sõnaſõnalt ſee tähendaks: Šanghai kiirvanker. Väheſe eſinevuse tõttu hiina kiri on meile võõras, iſegi eriſkummaline.

Teatavasti on nii meie kui ka kaugelt suurema oſa rahvaste kiri hääli- kute kirjamärgide kiri. Hoopis teine alus on hiina kirjal. Mitte foneetiliſed kirjamärgid pole hiina kirja aluseks, vaid kujutelmad iſe tähendatakse üleſ kirjamärgidena. Nii meie kirjutame ſule või pliiatsiga p u u, inglane kirjutab ſama kujutelma t r e e, kuid hiinlane kirjutab, õigemini „jooniſtab“ pintsli ja

tuſiga 木, miſ hiina keeles kõlab *mú*. Samuti meie kirjutame me e s, inglane m a n, hiinlane aga kulutab ſelleks kujutelmaks vaid kaks joont, nimelt 人, miſ kõlab *žèn* Jaapanlane aga jooniſtades ſama inimeſe- kujutelma hääldab ta *hito*. Ülaltähendatud märgid on väga lihtſad. Kuid ſeda on vaid väheſed hiina kirjamärgid. Vähemlihtis on näit. 馬 *mà*

hobune. Keerukas on aga näit. kilpkonn 龜 *kuéi*.

Igal kujutelmal, igal mõiſtel, on hiina keeles oma eriline kirjamärg. Nii on üldine kirjamärgide arv mitmetuhande-aaſtaſel hiina kirjal väga suur. Märkide arv pole täpsalt teada, igatahes neid on üle 40.000. Kuid ſee veel

ei tähenda, et kõiki neid on vaja hiina keele mõistmiseks. Tegelikult saadakse läbi palju väiksema arvuga. Tavaliselt peetakse küllaldaseks 4.000 märgi tundmist, kuigi ka see arv on väga suurelt võetud.

Hiina keel on ühesilbiline; see tähendab, et sõnad on ühesilbilised. Sõnad ehk silbid võivad lõppeda vaid täishääliku või n (ng)-ga. Kaashäälikuist puudub r (nagu jaapani keeles puudub l).

Morfoloogiat hiina keeles pole olemas. Seega ei tunne hiinlane ei käänamist ega pööramist, samuti vahetegemist ainsuse ja mitmuse vahel. Eestikeelset lauset: *ostan raamatu ütleks hiinlane: mina ostma raamat.* Süntaks ja sõnade järjekord lauses on hiina keeles väga olulised ja tähtsad. Hiina keele iseärasuseks on veel sõnade mitmesugune häälekõrgus, helirõhk.

Iseenesest mõistetak, et hiina keele ühesilbilisus ei takista liitsõnade tuletamist. Just vastuoksa, ühesilbilisuse tagajärjel on hiina keeles palju samakõlalisi sõnu, mille vältimiseks kasutataksegi liitsõnu. Viimaseid on hiina keeles väga palju. Nii näit. eestikeelne raudtee on samuti hiinlastel

liitsõna raudtee — *thiè-lú* — 鐵路. Meie liitsõna öökull on aga

hiinlastel: *kass-pea-kotkas* (kotkas, kelle pea sarnaneb kassipeaga).

Meie laensõna elekter esineb aga hiinlastel liitsõnana: *välk-õhk* (välk-aur, välk-vool) — *tièn-tshí*.

Lõppeks, nagu igal pool, nii ka hiinas geograafilised nimed on rahvapärased — väga lihtsad liitsõnad (vrd. ka meie Tallin=Taani-linn). Kui meile võib olla teeb raskusi meeles pidada linnasid nagu Nanking, Shanghai, Peiping, siis on nende tähendus õieti väga tavaline. Nanking tähendab: lõuna-pealinn. Shanghai aga pole muud kui ülal-meri (s.t. ülalpool merd), Peiping — põhja rahu on alles hiljuti saanud tähendatud nime, nimelt siis, kui pealinnaks tunnustati Nanking. Ei võinud ju endine nimi Pe(i)king — põhja-pealinn edasi jääda, kui linn lakkas olemast pealinn. Seepärast siis muudeti ka linna nimi ja Pekingist oli saanud Peiping.

Nagu ülal mainisime, hiina kiri on kujutelmade kirjamärkide kiri. Et kõiki kujutelmi lihtsate kirjamärkide — piltide ehk kujude abil tegelikult võimatu on üles tähendada, siis kaugelt suurem osa hiina märke tuginevad teisel põhimõtteil. Osa kirjamärke, arvult võrdlemisi väikene, on nn. liitmärgid (mitte liitsõnad!), milles kaks iseseisvat kirjamärki on liidetud

ueks, kombineeritud märgiks, uue tähendusega. Näiteks 日 ži päikene

ja 月 jüé kuu liidetuna üheks uueks märgiks annavad ka uue tähenduse,

nimelt 明 míng valgus, tarkus.

Kuid lõviosa hiina märke on kirjamärgid foneetiliste hääldamisjuhistega. Näit. kirjamärk ke'trama 系方 fàng sisaldab hääldamisjuhist. Märk koostub kahest osast: 1) kujutatavast märgist siidiniit 糸 mí, ja 2) märgist ruut 方 fáng, mis siinkohal on hääldamisjuhiseks, kuna sõna ruut häälda-

mise poolest on lähedane sõnale *ketrama*. Seega *ketrama* = *siidlõng*, mis kõla poolest sarnaneb sõnaga ruut. Kujutame ette, et ka eesti keeles on hiinataoline kiri. Siis tähendaksime mõistet sãrg järgmiselt. Kujutatav märk *kala* ja hääldamise juhisenä märk *sãrk* annaksid ühendatuna üheks

uueks märgiks *sãrje* . Nii siis *sãrg* = *kala*, mis hääldamise poolest sarnaneb sõnaga *sãrk*.

Hiina kiri algab lehekülje paremalt poolt ülalt ja üksikud märgid järgnevad üksteisele ülalt alla. Hiina raamat algab seal, kus ta meil lõpeb.

Kõrvalleiduv hiina tekst on foneetiliselt järgmine: *tshing thiën, paí zí, màn-tí húng; vò-mên-tí kúo tshí hào kuāng-míng*.

T ä h e n d u s : sinine taeväs, selge (valge) päikene, maapind (täis-maa) punane; meie riigi (riik) lipp väga (hää, hästi) hiilgav (sãrav).*)

Hiina kiri on suures Hiinas, kus rohkem kui 400 miljoniline rahvas kõneleb pea igas provintsis isesugust murret, nii et kohati naabriprovintside elanikud üksteise kõnest aru ei saa, riigi kui terviku ühtlustajaks, sest kiri on ühine, mis ongi hiina kirja kõige suuremaks ja asendamatuks hüveks.

旗 我 日
好 們 滿 青
光 的 地 天
明 國 紅 白

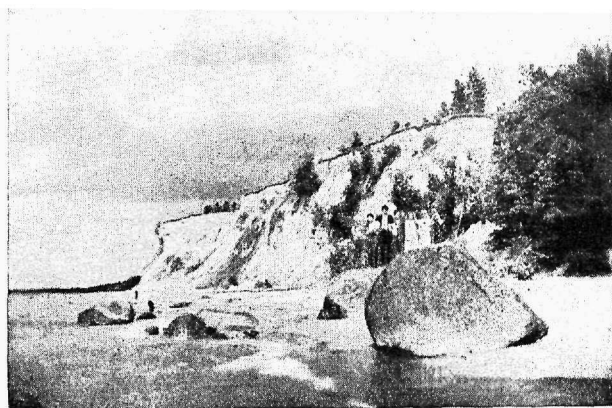
Hiina kiri:
lipulaul.

Kiri nooremale kaasvõitlejale

A. Kaasvõitleja!

Sa tead juba isegi, et lõppenud on semester ja suvi tõmbab meid oma sülle. Ara lenda siis kohe kõrget lendu, ilusat on maa ligigi. Teen ettepaneku: tule maale! Vaata raamatute vahelt veel korra oma kodumaad ringi. Teede suhtes Sul raskusi ei ole, sest ega siin mõni Itaalia ole, kus teemaksu võetakse. Siin käi nii palju, kui jõuad! Kui Sul vaid jalad või jalgratas korras on. Ladina keelest vahest ikka mäletad veel et: „*velosipedus est vosus, facedus sedud, ruhit nogibus et jehat per alleejam...*“ Sellep kutsun Sind kindlasti, tule tingimata, ära tulemata jäta. Põhjused on lihtsad. Oleme põlluharija maarahvas. Puudu ei ole meil suvel lõõst ega lõbust, puudu on Sinust, „*vãrskest verest*“. Tule, pea mõni perelaua-kõne, puhka mõni lugu pillist õhtu videvikus, seleta mõni ajalehe võõrsõna, tee aia-plaan või ole nõus tubade remondi man, või lihtsalt tule ja räägi, mis koolis nüüd õpitakse, kui sa kellekski tahad saada. Vastutasuks: poiss näitab Sulle, kui sügavalt tuleb maad künda, kuidas tuleb niita, tüdruk tutvustab karjatalitusega ja kiikumisega, perenaine joodab Sind piimaga ja hellitab sööki-dega ning peremees harjutab Sind hommikul õigel ajal üles tõusma, et saaksid kasutada „*kuldset tundi*“. Kohta Sa tead isegi — too vana roheliseks sammaldunud õlghatusega talumaja, suitsend tare lõhnaseinaga, kust vanasti — kui Sa

*) *kuāng-míng* — liitsõna: *helkiv*+*selge*, *tark*=*hiilgav* (*sãrav*).

Põhjarannik.

Ukuoru juga Põhjarannikul.

veel väike olid — truubiseinalt prussakaid tikutopsi korjasime ja laolakas vaablase pesi torkisime. Kui tuled, pea meeles Jaan Latiku sõnu: „et sa maha ei vahi nagu mõni salakütt, kui teretad!“ ja et sa edev kehkadivei ei ole, kes peenutseb, siis sobid „vanadega“ hästi ja isa võib Sind vaidlemises järele aidata.

Ma ütlen Sulle — ega nüüd küll selliseid kohti palju ei ole. Talud on juba kultuuristunud. Punane sindelkatus harilikult üleval, isesõitja peksumasin kuuri all ja klaver kambris, aga . . . koolitatud peretütar annab Sulle külaliseine kokaraamatust. Meil seda ei ole. Noh, kaitseliidu püss on seinal ja mõni vaene kunstnik on jätnud suvituse arvel ja mälestuseks pisikese pildi või mõni kirjanik annud omu raamatukese, kuid ega neid ju võrrelda saa. Kui ma Sind ei tunneks, ega ma siis ei kutsuks, aga nüüd oleks Sinuga vahelduseks mõni sõna rääkida, kas kunstist, kirjandusest või ükskõik millest. Või lihtsalt võtta lootsik ja käia korra kahekesi Tondisaarel, et näha kust Kondi Kaarli pahareti ta seitsme pojaga välja kihutas. Ja nii edasi. Küll kavatsusi tuleb iseenesest. Mineval suvel laadisime tühe heliloojaga puid ja kaevasime kraavi — nüüd tuleks midagi . . . eks näe. Kuid Sa võib olla tahad ka minna matkama. Väga kena, väga kena. Olen näinud noori inimesi ringi liikumas, on kah väga soovitatav. Arendab. Võiks minna Pühajärvele — ei ole kallis. Saaks näha, kuidas kuulsad suvitajad uitavad randades nagu muinsusesemed maksuta vaatamiseks, saaks näha toda kaunist loodust, mille peaaegu iga meeter on ära maalitud, „fotograhveritid“ või kirjutatud, näeks võib olla kirjanik Hindrey'dki kalastamas või heliloojat Aav'a seeni korjamas. Ehk näiteks minna Narvajõesuusse . . . Tuline tuiskliiv rannas ja merevesi tuleb ja uhub su jäljedki ära! Tore rand ja suvitajad: igal on oma auto, suvila, vabrik või äri ja räägitakse kõigis maailma-keeltes. Miks ei oleks kena vaadata. Pärnus näeks palju igasugu haigeid inimesi ja ilusaid parke. Ja nii edasi. Oleks ju paljugi kohti, kuhu peaks minema. Aga mina lihtsalt ei saa praegu. Majanduslikult: põle v õ i m a l i k ! Eks edaspidi näe ja saa. Ja sellepärast teen lühidalt ja kordan veel kord: ootan Sind lihtsalt maale. Eks?! Cantus ex est!

Tervitades

Sinu vanem kaasõhitleja!

Matkama!

Suvevaheaeg läheneb ning peas keerlevad mõtted, kuis otstarbekohaselt veeta puhkus. Meid kutsub avar maailm, kodumaa kaunis loodus, me tahame uusi kogemusi ja teadmisi, me ihkame päikest ja õhku, me tahame tunda uut jõudu lihastes, tervist kehas. Kõike seda annab meile matkamine.

Kellega matkata?

Matkakaaslasiks olgu meil sõbrad ühesuguste huvidega, aga ka ühetugevused. Üks matkakaaslasist, kellel teiste usaldus, olgu matka juhiks. Ühiselt tuleb koostada matkakava. Matkakavas olgu märgitud külastada kavatsetavad kohad, pikemad peatused, ööbimiskohad. Et matk täidaks oma ülesande, ei piisa vaid pealiskaudsest maastiku vaatlemisest, parem on valida tähelepanekute tegemiseks mõni ala, näiteks taimkatte, pinnaehituse tundmaõppimine, rahva kommete ja elamistingimuste uurimine jne.

Mida kaasa võtta matkale?

Kaasa tuleb võtta märkmik pliiatsiga, kaart, käterätik, seep, hambahari, pesu, sokke, niit, nõel, taskunuga, supeltrikoo, vihmakuub, soe kampsun vihmase ja vilu ilma jaoks. Hea on, kui mõnel matkarühmast on fotoaparaat ja kompass. Kaasas olgu ka sidematerjal ja joodtinktuur. Matka jalanõud olgu mugavad. Parim esemete kandmise viis on seljakott. Seda võib ise ömmelda veekindlast riidest.

Matkal tuleb ka hoolitseda korrapärase toitmise eest. Kord päevas vähemalt peaks sooja toitu sööma. Toidu lisana võib ühes võtta kuivikuid ja šokolaadi.

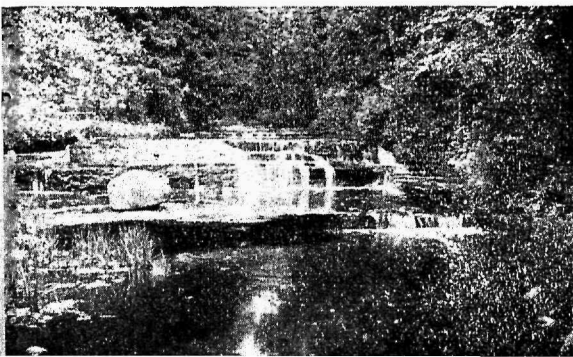
Et matka kestel end mitte üleliia väsitada, tuleb silmas pidada järgmisi asjaolusid.

Matkamist peab alustama varahommikul, keskpäeval kella 11—3 tuleb puhata. Öösi peab magama vähemalt 8 tundi. Hoolitseda tuleb ka ihu ja pesu puhtuse eest. Erilist hoolt tuleb kanda jalgade eest, neid pestes õhtuti sooja veega ja sageli sukki vahetades.

Matkal tuleb alal hoida rõõmus meel, laul teeb meele rõõmsaks, sõbralikkus ja leplikkus valitsegu rühma kaaslaste vahel, lahke olgu käitumine kohalikkude elanikkudega.

Liikumiseks on parem kasutada metsateed, jalgradu, vältides tolmuseid maanteid.

Palju looduse ilu pakub matk Põhjarannikul, eriti kaunis on ranniku idapoolsem osa Kundast Narva-Jõesuuni. Huvitav on matk Tallinnast Jõe-lähtme kaudu Aegviitu. Frilist võlu omab Saaremaa oma Vaika saarte lindude-riigiga. Jalgsi matkaks sobib Kuresaare — Kihelkonna vahemaa. Armastatud on matk: Võru — Rõuge — Suur-Munamägi. Ka Otepää ümbrus mägede, järvede, saludega on kaunis. Matka võib korraldada lähtudes oma koduümbrusest ja siirdudes kaugemale. Igal pool on midagi vaatlemis- ja õppimisväärsset.

Navesti jõgi
Pärnumaal
(vasakul).

Saaremaa talu
(paremal).

Mõnda kalade elust

Meie kodumaa on rikas vete poolest, mille tõttu kalastamine on meil nii tuluallikaks kui ka spordiks. Missugune õngitseja ei rõõmustu, kui õnge otsas sipleb hõbedane kala!

On huvitav tungida kalade ellu ning tundma õppida nende oma-pärasusi.

Kalad rändavad kudu heitmiseks oma harilikust elupaigast eemale rannikule madalvette, jõgedesse, jõesuudmetesse jne. Lõhe rändab tuhandeid kilomeetreid merest kiirevoolulistesse jõgedesse. Kudu asetab ta kivide vahele, mõnikord teeb ta sabaga vao põhjaliivasse ning asetab sinna munad. Lestad, kameljad ujuvad suurtes karjades sügavast veest liivastesse merelahtedesse, et oma kudu heita liivale. Heeringad ja räimed rändavad suurtes parvedes ulgumerest põhjapoolsetesse madalatesse lahtedesse.

Kalakudu munade arv on väga mitmekesine, nii näiteks sisaldab rahnkala kudu kuni 13.000.000 muna, tuura oma 1.500.000 muna, heeringa — 40.000 muna, ogala — aga ainult 60—80 muna.

Suurem osa kaladest ei hoolitse oma kudu eest, vaid jätab selle saatusse hooleks. Üldiselt puudub kaladel see nn. perekonna meel. Mõned kalaliigid, kes arenenud poegi ilmale toovad, ei tee vahet oma järeltulijate ning toidu vahel, nii sööb sageli emakala osa oma poegadest kohe peale nende sündimist ära.

Mõned kalaliigid, nii meil harilik merelahtedes, jõgedes, ojadest parvedena elav ogalik (*gasterosteus aculeatus*) hoolitseb kudu eest. Isaogalas ehitab pesa veekogu põhja, katab selle liivaga, vabaks jääb vaid sissekäik.

Seesugust pesa pole kerge üles leida. Isakala ajab pesa munema järgimööda mitu emakala. Munade arenemise ajal ning peale maimude koorumist munast valvab isakala pesa. Ta seisab tundide kaupa pesa avause ees ning liigutades oma uimi, hoolitseb värske vee juurdevoolu eest.

Isane raudkiisk (*spinachia spinachia L.*) ja luukaritski (*pygosteus pungitius*) ehitavad kudemise ajal pesa veepinna lähedale veetaimedele.

Meie vetes harvemini esinev merinõela (*syngrathus typhle*) isakalal on päraku taga haudetask. Emakala paigutab munad isase haudetasku, kuhu nad jäävad neljaks nädalaks. On isakalu, kes kuni 200 muna suus kannavad maimude munast koorumiseni. Munade kasvades ei saa kala suud sulgeda, vaid ujub ringi poolavatud suuga. Mõned kalad ehitavad veepinnale vahust pesad, kuhu paigutavad munad ning valvavad neid. Kuid kui maimud võivad juba iseseisvalt liikuda, peavad nad vilkad olema, et mitte neelatud saada oma vanemaist.

Võib olla õnnestub meil leida suvel veekogudes ogala pesa ning jälgida valvsa isaogala tegevust!

P. T.

Tartu Õhtune
Uhisgümn.

Sealpool elu

I

Tõnu

Rõskest sügisõhtust tilkus ääretut nukrust, kui viimane liinituli saatis meelitava tagasikutse tammisele parklaevale¹⁾). Meeskond tegi vastumeel-seid pingutusi, vinnates üles raskeid raapurjesid²⁾), mille tihkeis voltides mängles paitavalt õrn idabriis.

Ei see olnud tuul, mis oleks suutnud sisse puhuda „Carmenile“ elu-hõngu ega ka meelitada särale ahvidena öötsuvate merepoegade karme nägusid.

Sestap tuli, et tuiskas vängeid vandesõnu, ja kui ülevalt raadelt len-daski ohvitseri müsi äärde mõni põlastav lärakas, siis polnud sel muud tagajärge kui viludavõitu urin.

Õõnsalt kõmises tühi kere tiiselmootori ägedaist löökidest, rõhudes rammalt alust läbi halli tinase voo. Käsi üle pea laotades haigutas pugu-kas kokk venivalt — laisalt ja poistele jagades tõredaid käske näsis lätsu-tades kuiva kompotti.

Aga rahu peletavalt värahtlesid üleval kummil hallid tombud või ümahtas bassine vant³⁾) kajakate halisevasse diskanti. See oli deemonite salajane lähenemine, mida tajus iga vanema meremehe vaist... Klassi-kella tinisevad löögid tõid elevust: oli saabunud kuuekohviline vahi-vahetus.

Esitekialune ruhv⁴⁾) täitus lärmitseva madrusekarjaga. Rüübiti lurinal kuuma musta kohvi, mille juurde kulus ohtralt pudelite sulnist sisu. Kül-lap see täitis silmad särava läikega ja seitse päeva sadamatormis vintsuta-tud kangestunud liikmed värskuse ning painduvusega.

Juba tõstis pootsmani karune bariton rõvedaid akorde ja kõikide meeltes pääses vallale tehtud vägitükkide ning ilusate nais-kujude virvarr, kui ruhvi luugist laskus mööda treppi alla musta õlimantli kahiseses Tõnu, keda nad tihtipeale kadestasid, peaaegu vihkasid. Kinnine ja sõnakehv, nagu ta oli, peeti teda keelekandjaks ning salalikuks. Tuli ta ju praegugi ahtrist⁵⁾) ja eks olnud tal kapteni vana mantel üle.

Sõpru tal nende seas polnud peale kahe tekipoisi, keda ta alalõpmata kaitses hiidlasest puusepa tooruste eest.

Oma tavalise kivinenud ilmega astus Tõnu läbi vaikiva nurina klüüsi⁶⁾) torude ääres asetseva laua äärde ja haaras whisky klaasi, millest osa voo-las habeme ohakasse, osalt mahagi loksus ja viimane pära vastu värskelt võõbatud ruhvi põrandat laksatas. Kolmnurkse ruumi piki bordi asetatud kinnispinkidel istuv jõuk põrnitses teda ähvardava vaikusega. — Ainult vana jässakas pootsman, kes lamas krassihunniku⁷⁾) otsas võõris⁸⁾), vaatles teda heatahtlikult. Ta hindas teda kui meest, keda harva leida. Oli see rajaga merel või kõrtsi tühjaksloomä — talgutel, ikka näitas Tõnu, et tundis oma asja põhjalikult.

— Tea, mis sa säääl vanamehe*) juures järjest kükitad? — kiunus kiitsakas jumindlane**).

*) kapteni

**) meremees päritoluga Jumindast (merel hüütakse neid juminda huntideks)

— Teenib kannuseid, mis muud, näed ju küll, et nii päaliku nitti teinel pigistas ilmatu suur ja paks kolklane läbi hammaste vahele.

Tõnu kulmude vahele tekkis korts ja suu nurgis värahtles. See ei tähendanud hääd.

Polnud meest, kes „Carmenil“ poleks tundnud maski, milleks moondu Tõnu nägu tormi ajal. Mõnelgi tekkis mulje, et siin pole tegemist tavalise inimesega. Näis, nagu tekitaksid takistused temas tontlikku õelust, mis väljendus tardumapanevas naerus. See oli hoolimatu, meeletu ja mõjus kuidagi hoiatavalt.

Pootsman, kes armastas rääkida ta meeletuist julgustükest, lõpetas alati: „Võtku teda saatan... külm tuul neelas südame alt läbi!“

Laua naksudes virutas Tõnu rusikaga klaasi kildudeks ja pöördus järsult, ise veidi kummargil, malmahju ümber kogunenud salga poole ning virutas sigaretijupi neile vastu vahtimist, nii et see ühele, kes sellest muutusest oli jahmunud, otse suhu sattus. Neli meest kargasid püsti, valmis kallaleminekuks, kuid ükski ei sõandanud esimesena alata. Kõrbenud keelega käsmulane sööstis teistest sammu ettepoole, kuid taandus jälle. See polnud kartus Tõnu kehalise jõu ees, vaid need olid ta silmad, helepruunid ja palavikuliselt niisked, millest hoovas haavatud hundi taltsutamatu verejanu.

Nüüd haaras Tõnu laiateralise purjenoa, millega lõhestas koiku serva.

Värdi Pugeja ostab kärbsepaberit.

— See on üksteistkümmend tolli pikk! käikusid laetalad ja mõnusa rahuloluga hakkas ta rebima kubemeni ulatuvaid põdranahast veesaapaid jalast.

— Kadedus, puha kadedus! ümises pootsman, lüües naeltega pragenenud peeglikildu kuulseadeldisel õõtsuva õlilambi kohale klüüsiteorude külge.

— Mis kuradi kadedus! Kas vaatad rahulikult päält, kui teine sulle oma konisid kurku pillub? püüdis käsmulane end päästa.

— Konisid kurku... pole tema süü, et see su Flensburgi emane talle hakkas järele jooksmas ja nüüd pea oma õlleauk kinni! mõiratas pootsman nagu vihane karu kärisevi kurguhääli.

Sellega oli rahu taas jalul.

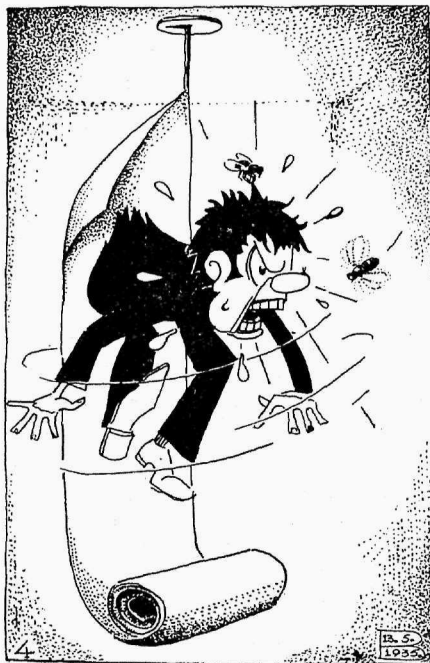
— Pootsman ajas harkis jalu õõtsudes habet vanas heas lootuses, et sellepärast tuul pöördub päri.

Mehed ronisid tänitades ja vihast ähkides koikudesse, aluse õõtsudes pikaldaselt ja oigavalt, mille süvenemist tegi kuuldavaks klüüsis lohisev kett.

Merekoha aga tugevnes üha ja vaheti kiunatas vant või staak⁹⁾...

(Järgneb).

¹⁾ parklaev — vähemalt kolmemastiline raapurjekas, mille viimasel (bisaan) mastil on kahvelpuri (tavaline). ²⁾ raapuri — raale, s. o. mastile rõhtselt asetatud puu külge kinnitatud puri. ³⁾ vant — mastiköis. ⁴⁾ ruhv — madruste eluruum laeval. ⁵⁾ ahter — laeva päraosa. ⁶⁾ klüüs — ahela auk. ⁷⁾ krass — jäme köis; tarvitatakse laeva kinnitamiseks. ⁸⁾ vöör — laeva ninaosa. ⁹⁾ staak — pingutatud köis, millele kinnituvad klüüvrid (kolmnurkne ees-puri).

Ujumisest ja uppuja päästmisest

Ujumine on tähtis spordiala meie kehalises kasvatuses. Kuna meil puuduvad sisebasseinid ja suvine ujumisvõimalus on liiga lühike, siis on ujumine jäänud kaunis tagaplaanile meie kooles ja üldises kehalises kasvatuses. Vastandina võiks tuua teisi riike (Ameerika, Inglismaa, Austria jne.), kus ujumisele on juhitud eriti suurt tähelepanu ja kus isegi õpilastele on ujumine tehtud sunduslikuks. Juba puhttervishoidlikust seisukohast on ujumine tarvilik. Meie väikeses riigis upub iga aasta keskmiselt ligi 100 inimest ujumise mitteoskamise tõttu. Põhjused, mis viivad inimese uppumissurma, peaksid juba varakult olema igaile selged. Õpilastele peaks selgeks tehtama ujumise õppimise vajadus, samuti ka uppuja päästmise oskus. Ainukeseks abinõuks, et vähendada iga aasta uppujate arvu, on õpetada inimesi juba varakult ujuma. Selleks peaks kool pakkuma soodsat võimalust. Kool oleks koht, kus oleks võimalik võimlemistundides anda näpunäiteid õpilastele ujumise kohta. Iga kodaniku kohus on osata päästa oma kaaslasti uppumissurmast ja aidata iseennast õnnetuse puhul. Kas tuuakse veel vähe meie lehtedes teateid, et elluäratamiskatsed ei andnud tagajärgi, kuna arsti kohaleilmumine võttis aega. Miks peame ootama niikaua, kuni tuleb arst, iga kodanik peaks oskama anda esimest abi uppunule.

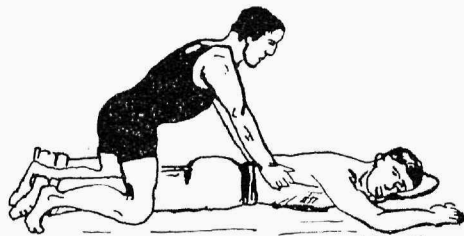
Ujumine on spordiala, kus on tegevuses pea eranditult kogu organism, lihastik (käed, jalad, kere). Siin arenevad lihased harmooniliselt, proportsionaalselt, mis annab kogu kehale eeskujulikuma seisangu. Peale selle ujumine mõjub vastavalt ka teistele elunditele. Ujumist peetakse ideaalseks kehaharjutuseks: see toimub vees ja puhtas õhus. Ujujal on kopsumaht ja rinnakorvi elastsuse mõõdnud palju

suuremad kui teistel inimestel. Kokku puutumine õhu, päikese ja veega mõjub karastavalt närvidele ja nahale. Meres leiduvad soolad ärritavad nahanärve ja elustavad omalt poolt naha tegevust, kuna ümbritseva vee massi rõhumine ja lainetesurve ning liikumine mõjuvad massaažina ja mehaanilise ärritusena kutsuvad esile lihaste energilisemaid kokkutõmbeid. Vee madal temperatuur mõjub hästi hingamisele, muutes seda sügavamaks ja jõulisemaks. Kopsudesse tungib enam õhku, mille tagajärjel ka veri muutub hapnikurikkamaks. Ujumine on spordiala, mis harjutab pikalt ja sügavalt hingama, millega saavutatakse maksimaalne kopsude mahutus. Tervetel inimestel külmas vees suplemine suurendab punaliblede arvu õige tunduvalt. Lühiajalised suplused jahedas vees on väga elustavad loitudele inimestele, kuna pikaajalised osutuvad väsitavaks ja seega ka ühtlasi kahjulikkudeks. Vees viibimise aega minutilise täpsusega on võimata kindlaks määrata, sest tugev, terve organism, karastatud keha võib kauem vees olla kui hellitatud, nõrk organism. Väsimus ja külmavärinad on veest lahkumise märgiks. Veest välja tulles tuleks teha jooksu või intensiivseid harjutusi ning keha rätikuga hõõruda ja sooja rõivastuda. Kuna veesolek nõuab organismilt suurt pingutust, mida võibolla küll ise ei märgata, siis ei peeta tarvilikuks enam kui kaks korda päevas supelda. Sageli esineb noorte juures liialdusi ujumises, mis on eriti kahjulikud organismi arenemise ajajärgul. Sääraste liialduste tagajärjed võivad avalduda närvlikkuses, väsimustundes, südamekloppimises jne. Suplemise ja külma vee tervendavat mõju võib kasutada ka raviabinõuna mitmesuguste haiguste puhul.

Eespoolesitatud asjaolusid silmas pidades tuleks tõsta õpilaste huvi veespordi vastu ja samuti anda näpunäiteid uppuja päästmise alal. Kõike seda, nii ujumist kui ka uppujapääste võtteid, on võimalik enne kuival kätte õppida. Kui mitte muud, siis korralikku kunstlikku hingamist võtet peaks iga õpilane oskama, mida ei kasutata üksi uppunu, vaid ka elektrilöögist tabatu, suitsu või gaasi lämmatatu juures. Sageli kogenematud ja ärritatud isikud püüavad teha kunstlikku hingamist, kui selleks pole üldse vajadust. See on vajaline ainult juhul, kui õnnetu ei hingata, mida saame teada peegli või klaasi asetamisega õnnetu ninale.

Esimeses järjekorras tuleks õnnetul puhastada nina ja suukoobas porist, siis asetada käsi küünarnukist kõverdatus peale, kusjuures pea peab olema nii, et see oleks vastu tuult. Nüüd tuleb alata kunstliku hingamisega. Kunstlikku hingamist tuleb teha nii kaua, kuni arst selle jätkamise mõtetuks tunnistab. Kui on alustatud elustusvõtetega, tuleb teisel juurderuttajal vabastada õnnetu pinguliolevaist rõivaist. Kui jõuab kohale rohkem inimesi, saadetakse üks arsti ja teine soojade pudelite, tekkide, kuuma tee

(kohvi), nuuskpiirituse järele. Kolmas pannakse puhastama täielikult õnnetu suud, liigutama keelt, andma nuusutada nuuskpiiritust, hõõruda jäsemeid ja keha. Õnnetu tuleb hoida soojas ja enne hingamahakkamist ei tohi anda

mingisuguseid vedelikke suu kaudu. Ükski neist tegevusist ei tohi takistada kunstliku hingamise käiku. Alles siis, kui on saavutatud normaalne hingamine, võib õnnetut ära viia, aga mitte tal enesel lasta minna, kuna sel juhul võiks õnnetut tabada südame-nõrkus.

Eespoolmainitu oleks vaid pealiskaudne näpunäide kunstliku hingamise kohta. Et aga ära hoida õnnetusi vees, tuleb vaid esmajoones õppida ujuma ja siis uppunut päästma ning abi andma vees ja maal.

S. PRUUDEN

Eesti kodu tütreid

Iga idee, iga mõttevool ja maailmavaade, mis tahab püsima jääda, on ajaloo kestel otsinud ikka ja alati enesele kandjaid noortes kasvavates põlvkondades, on otsinud selleks, et need kannaksid edasi ja arendaksid neid mõttevoolu ja tõekspidamisi ka siis, kui nende loojad on ammugi surnud. Iga rahvas, kes tahab jääda püsima ajaloo keerises, peab seda tahet edasi istutama oma noortesse. Kui eesti rahvas tahab säilitada oma iseseisvuse ja kui ta ka tulevikus tahab omaks tunnistada seda Läänemere kallast, mis aastasadade kestel on kuulunud ta vanemate vanemaile, siis peab ta hoolitsema selle eest, et see tahe elaks eesti nooruses, kasvaks ja paisuks koos temaga.

Need tõekspidamised ongi põhjustanud meie kahe rahvusliku noorsooorganisatsiooni — Noorte Kotkaste ja Kodutütarde tekkimise. Nende loo-

jaks on Kaitseliit koos Naiskodukaitsega, et seda suurt mõtet — ehitada ja kaitsta oma kodu, mida kannavad nemad, parandada ja koos kooli ja koduga sisendada järjest tõusvatele uutele sugupõlvedele. See on aga teostatav ainult siis, kui noored ise endile ütlevad: meie tahame kasvada ja ise endid kasvatada headeks isamaalasteks ja tublideks kodanikkudeks, kes on teadlikud oma kohustes ja valmis igal ajal neid täitma. Et ilusaid sõnu muuta ilusateks tegudeks, selleks on tarvis pidevat tööd ja harjutamist kogu noorusea kestel. Selles rahvuslikus enesekasvatuses seisabki Kodutütarde ja Noorte Kotkaste olemus ja sellega ongi põhjustatud ja õigustatud nende organisatsioonide olemasolu.

Rahvusliku kasvatuse rajab kodutütarde organisatsioon kõigepealt kodumaa ja oma kultuuri tundmisele. Erilist rõhku panevad kodutütred viimasele, et kanda laiematesse hulkadesse meie rahvusliku kunsti ja kultuuri mõistmist ja õiget hindamist, lootusega luua eeldusi selle omapäraseks arenguks ka tulevikus.

Hea isamaalane peab olema ka hea inimene, seepärast nõuavad kodutütarde seadused kõigi kõlblate omaduste arendamist.

Kolmanda eesmärgina määravad põhimäärused kodutütred ettevalmistamist naise ja ema kutsele, tutvustades neid naise ülesannete ja kohustega. Peale eespool nimetatud kultuuriliste ülesannete on erilist tähelepanu omistatud tervishoidlikkudele küsimustele ja kodukorrashoiele.

Kõigi kavas ettenähtud teadmiste ja oskuste omandamine sünnib töökoondustel, milliseid korraldatakse nii nagu aeg seda kuskil lubab. Terve kava on jagatud 10-ne aasta peale, s. o. 8-ndast eluaastast kuni 18-ne eluaastani, millise aja kestel tüdruk võib kooli ühuda Kodutütarde organisatstooni. Töö vaheldub rõõmsa mängu ja lauluga, et säilitada rõõmsat meelt ja elu- jaatavat maailmavaadet.

Kodutütarde organisatsioon on alles noor ja võib tagasi vaadata ainult kolmeaastasele tegevusele. See aeg on möödunud loomise ja saamise palavikus. Kõigepealt tuli rõhku panna kindlate aluste rajamisele, vanemate ettevalmistamisele ja kodutütardele töötamiseks materjali kätteandmisele. Kõige suurema senise saavutisena tuleb nimetada 260-leheküljelise „Kodutütred käsiraamatu“ ilmumist, milline sisaldab kogu töökas ettenähtud materjali ja ilma milleta kodutütarde töö üldse ei ole mõeldav. Möödunud suvel peeti ka esimesed üleriiklikud õppepäevad vanematele ja juhtidele. Paralleelselt keskkorraldusega on toimunud organiseerimistö ka ringkonnis. On asutatud rühmi, töötatud ja õiendatud katseid. Paljudes ringkonnis on korraldatud kohalikke suve- ja õppepäevi, isegi näitusi; mitmed rühmad annavad välja oma ajakirja. On korraldatud aktusi ja pidulikke koondusi Vabariigi aastapäevadel, meie riigi- ja kultuuri tegelaste, kunstnikkude, kirjannikkude tähtpäevadel, peale selle emade päevi ja jõulupuid. Ettekannetega on esinetud Naiskodukaitse ja Kaitseliidu pidudel. Sissetuleku otstarbel on kodutütred nii üksi kui koos noorkotkastega korraldanud pidusid ja loteriisid. Suviti korraldatakse matku kodumaa tundmaõppimise otstarbel. Praegu on kõigi üksuste tähelepanu juhitud eelseisvatele kodutütarde suvepäevadele, millised peetakse ühenduses Kaitseliidu 10-ne a. juubelpidustustega 19.—23. juunini s. a. Tallinnas. Nendest esimestest üleriiklikkudest kodutütarde suvepäevadest võtab osa 1000 kodutütart ja vanemat. Kõikjal käib koolitöö ja eksamite kõrval kibe ettevalmistumine võimlemispeoks, milline korral-

datakse koos Noorte Kotkastega 22. juunil Tallinna staadionil, ja mitmesugusteks sõnalisteks ja muusikalisteks ettekanneteks „Estonias“. Selliseid suvepäevi korraldatakse iga suvi ise kohas tähtsamates ja looduslikult kaunimates kodumaanurgis. Nende päevade eesmärgiks on ühistunde arendamine kõigis eesti kodu tütarde nende kodutütarde kaudu, kes seks puhuks kokku tulevad, selle kodumaa nurga tundmaõppimine, kus toimuvad suvepäevad, ja huvitavate ja lõbusate puhkepäevade veetmine peale talvist koolitööd.

Kodutütarde arv on lühikese ajaga paisunud õige suureks. Saadud aruannete järele oli käesoleva aasta 1. aprillil üle terve maa 7157 kodutütart, järjest aga saabuvad teated uute rühmade asutamisest.

Kui kõik meie tüdrukud ühinevad üheks suureks pereks, kus kõiki üksikuid liikmeid seob ühine tahe olla heaks tütreks eesti kodule, et kord kasvada kohuseteadlikuks kodanikuks, väärtuslikuks inimeseks ja heaks emaks eesti kodule, siis teostab kodutütarde organisatsioon kord need ülesanded, mis ta on endale võtnud.

Kirjandust

Valimik deklamatsioone.

Harald Jänes.

Noor-Eesti kirjastus Tartus 1935.

Juba ammu tundis eesti kirjanduspõld tungivat tarvidust mingi selle-sarnase järele. Ei olnud ainsatki juhist deklamatsioonide valikul, kui mitte arvestada Elise Kevendi „Ilulugemise krestomaatiat“, mis juba ammu iganenud, pealegi kahtlen, kas see „Krestomaatia“ kunagi on seisnud oma ülesande kõrgusel.

Käesoleva valimikuga oleme saanud teose, mis küll ei seisa oma suuna tipul, kuid rahuldab siiski, hõlbustades sobivate deklamatsioonide leidmist ja valikut nii mitmeti, peamiselt õpilastele, nagu toonitab saatesõnagi.

Teose esimene osa käsitab eesti luulet ja toob juba alguses H. Adamsoni murrakulise, keelelt spontaanse kodumaalaulu „Mulgimaale“ kogust „Mulgimaa“:

Om maid maailman tuhandit
ja rahvit mitmit miljunit —
tütsainus Mulgimaa.

Ää kuri kui las olla ta —
kui Pikäsillast üle saa,
suud annan mullal ma.

Tähelepanu köidab veel sama autori riimitehniline „Egäpidi — kigipidi“:

Mõtte lätsiv' mägepidi,
jala joosiv' jõgepidi
ää olli kähen händäpidi,
kuri tõsen kukurpidi.

Mainimist väärivad ka A. Adsoni sentimentaalne „Puulbä õdang“, traagiline „Kusta Tamme lugu“; A. Alveri rahvavärsis, „Tõnni-Manni“ vanade kosimise- ja pulmakommete kirjeldusega; J. Kärneri „Unelaul“ ja „Rändaja laul“; J. Schützi „Rüblik'u“ jõuline esipool ja G. Suitsu „Pöörase laul“, täis pakitsevat eesti jonni.

Tarvilikud, kuid väga vaieldava väärtusega on J. Jaigi „Väliseestlaste laul“, F. Karlsoni „Tervitus soomeugrilastele“ ja H. Visnapuu „Pärija kuningapoeg“, mis pühendatud Tartu ülikoolile 300. a. põhjendamispäevaks.

Väga toredasti sillerdav, otse kepslev on algus H. Visnapuu laulul „Kolmas kiri Ingile“:

See aasta tuleb kevad teisiti,
tiu — tiu! ja teisiti, see aasta teisiti,
ja kevad teisiti ja tuleb teisiti,
tiu — tiu! ja teisiti ja hoopis teisiti.

Vilunut deklamaatorit nõuab see laul, samuti ka värsitehniline „Eokene eo-eo“:

Sina oled imeline talleken,
Malleken!
Valge väikse punsund käega,
Väega
Mõistmatumaga sa mulle tülemata armas.
Ah sa väike, väike, valge inimese narmas!

Kuna E. Enno on meil ainsam luuletaja, kelle laulud helisevad leinaliselt, südamesse tungivalt nagu sordiini all, siis oleks ta laulud väärinud teravamad tähelepanu, kuid ainult ühte tahan mainida siin: „Võiks otsast a'ata . . .“

Jätan meelega käsitlemata juba enimgi populaarsed deklamatsioonid, nagu V. Ridala „Talvisel teel“, G. Suitsu „Kerko kell“, A. Alle „Eesti pastoraal“ jne.

Teose teine osa toob deklamatsioone meie proosakirjandusest.

Lõige A. Gailiti „Nipernaadi“ „Pärliste püüdjust“ mõjub alguses nii kenasti. J. Jaigi „Sõit jaanitulele“ on ülihuvitav, kenad on katkend „Mikumärdist“, O. Lutsu „Kirjamapp“ ja J. Latiku omapärane „Esä“.

Meeldivaima üllatuse valmistas mulle aga teise osa lõpp ühe kadunud kaasõpil. A. P(ertmanni) humoreskiga „Meie klass“, mis tagasihoidlikult

öeldes põrmugi ei jää maha teistest samalaadilistest.

Kolmas osa toob hõimrahvaste laule, hõimukeelseid ja tõlkes. Liivi ja ungari hümn, S. Petõfi tuline „Rahvuse laul“ ja Einari Vuorela otse ennolik „Kaevuteel“ paeluvad eriti.

Raamatu lõpetab nn. väliskirjandus.

Katke Jerome K. Jerome'i romaanist „Kolm meest paadis“, mis meilegi tuntud inglisekeelsest õpperaamatust, kus onu igalaadiliste kummaliste viperustega püüab pilti asetada seinale, alustab tsükli. Siis sama huvitav Hasse Zetterström'i „Blomi ebatutvused“, lugesdeski närvesööv J. Hašek'i „Vestlus väikese Milaga“, mis on veelgi hullem sõsarpala varem mainitud J. Latiku „Esä'le“, ja lõpuks A. Tšehhovi muigama sundiv kõne „Tubaka kahjust“. Luuletistest proosas mainimisväärsem on Ch. Baudelaire'i „Võoras“.

Kokkuvõttes pakub kõne all olev teos palju huvitavat ning mitmekesist materjali deklameerimiseks ja kõrvaldab seega raskused, mida tunti meil deklamatsioonide otsimisel ja leidmisel.

Roosiristlane.

Teater

„Raidaru kirikumõis“

K. A. Hindrey näidend 3-mes vaatuses ja 1-hes pildis. Esietendus „Vanemuises“ 31. 03. 35. Lavastaja E. Türk, dekoraator V. Haas.

Näidendi väärtus sõltub suurel määral ainevaliku uudsusest ja põhiprobleemi aktuaalsusest. Sellest eeldusest lähtudes „Vanemuises“ lavastatud „Raidaru kirikumõis“ peaks rahuldama nõudlikematki teatrikülastajat. Eriti veel seetõttu, et autor, vanameister K. A. Hindrey, on omistanud näidendile muidki vourusi, nagu astmeliselt tõusev intriig viimase vaatuseni ja võrdlemisi elav tegevusevaheldus.

„Raidaru kirikumõisa“ uudsuseks Eesti oludes peame lugema maakirikuõpetaja vägagi inimliku traagika kujutamist laval — seega näidendi tegevus hargneb enam-vähem usulises miljöös. Raidaru kirikuõpetaja Martin Jool on vaikne, vankumata usuga ja äärmiselt õilsahingeline karaktertüüp. Tema hinge survab teadmine, et mäainimestes valitseb üldine tuimus ja passiivsus kirikuskäämise suhtes. Ta on elus elanud üle juba rohkesti kibedusi, kannatanud karmi pilget. Kuusteist aastat tagasi jooksis ta naine Ludmilla Jool, sünd. Tjæer, laia ilma, et teha oma kauni häälekesega suurlinna lavadel karjääri. Nüüd ootamatult pöördub too vabade elukommetega ja lõbunäljane „suurilma daam“ tagasi

vaiksesse kirikumõisa — elu on temast kõik väärtusliku välja imenud, ei tarvita teda enam. Martin Jool võtab naise vastu vaigse leplikkusega, sest „minu koda on ka sinu koda“ peab ta ise piibli põhjal tunnistama. Nüüd algab paramatule traagikale viiv ajajärk selle haruldaset kuldse südamega kirikuõpetaja elus. Ta naine suitsetab ja joob, mistõttu Martin Jool satub kogu ümberkaudse rahva pilke alla. Kirikuõpetaja täiskasvanud lapsed, avarahingeline ja otsekohene Riita ning unistavaloomuline maalikunstnik Jööri mõistavad seisukorra tõsist, mõistavad isa kannatust ja kannatavad ka ise, kuni Riita raskete hingeliste võitluste järele vaid ainukesele lõplahendusele tuleb: ta ei suuda, ei või täita neljandat käsku — ta ei või austada oma võõrast maailmast esilekerkinud ema. Nii süveneb sisemine lõhestumine ja hingeline võõrdumine perekonnas edasi, ainult umbrohi ise — Ludmilla Jool — on kõige häirimatum ning ükskõikne — ta koguni hoolitseb oma garderoobi eest, tases kleidiarveid mehe kirjutuslaua laekast võetud kogudusele kuuluva rahaga.

Samal ajal hakatakse Raidaru kiriku ümbruses nägema ilmutusi, tihti üks või teine isik on näinud Õnnistegijat täies auपाistuses kiriku ligiduses kõnõivat. See jumalik märguanne, et „suured ajad ja asjad on sündimas“, tõstab kirikus- ja armulauakäijate arvu harukordselt suureks — kõik tahavad oma patuseid hingi pesta, ettevalmistatud olla puhastustulle minekuks. Nende sündmuste hargnedes püsib elu Raidaru kirikumõisas tikk aega vägagi kõikuval pinnal. Siis tuleb krahh: Riita, nähes isa alatasa süvenevaid hingepiinu, ei suuda enam hoida end vaos ja ülebe siiralt emale oma arvamused, et ta hoolimata neljanda käsu nõudeist peab oma ema põlgama. Ludmilla reageerib süüdistusele vaid muigega. Martin Jool aga vapustub hingepõhjani, tõstab veelkord käed palves oma „vihase Issanda“ poole ja lahutab siis preesterliku õigusega omaenese abielu. Samal hetkel tuuakse kohale kinipütüüd „Õnnistegija“, kelleks osutub kirikuõpetaja kunstilisi elamusi otsinud poeg Jööri, ja Martinile paisatakse süüdistus näkku, et ta säärase alatu pettuse abil meelitav inimesi kirikusse. See hoop on Martinile liiga ränk talumiseks: ta vajub halvatult kokku ning lausub ise oma elu hinnangu sõnadega: „Nii see oli siis kõik eksitus. Kogu pikk elu eksitus, lapsed eksitus...“

See oleks kokkuvõtlik näidendi sisu, kirikuõpetaja traagika, keda saatus karistab liiga valjult, liiga ülekohtuselt. Ning kuivõrd on see põhjendatud? Vastuse kü-

simusele võiks otsida näidendi põhiideest, näidendi „motost“, et sotsiaalse elu avaldusvormide, eriti naisliikumise üha suurenevad vabadused, liig hoolimatu ja kergemeelne suhtumine ellu — nagu käesolevas näidendis Ludmilla Jooli juures — on alati negatiivsete tulemustega ja viib varem või hiljem täielikule eluõnne purunemisele. Seega näidend ühtlasi on suur lavaline manitsus, küllaltki põhjendatud nõudmine, et praegune liig kergemeelne ellusuhtumine — eriti noorte juures — peaks kaduma, et tuleb mõelda tõsisemale ja väärtuslikumale tegevusele, mis tagaks õnne üksikperekondades ja mõjuks kaasa ka riiki ülesehitavale liikumisele.

Mis puutub näidendi ettekandesse, siis tuleb seda lugeda täiesti kordalainuks, tänu muidugi näidendi lavastaja E. Türgi tublile tööle ja vilumusele. Veidi takistavalt mõjus küll vahetevahel tegelaste kaldumine liigsesse sosinasse — eriti esimeses vaatuses —, ent selle puuduse osaliselt kattis lihtis, loomulik ja liialdamatu mäng enamiku tegelaste poolt. J. Pöder kirikuõpetajana oma loomutruu, tasakaalustatud esinemisega saavutas juba algusest peale laialdase sümpaatia pealtvaatajate hulgas. Pr. M. Türgilt — kirikuõpetaja tütrelt — oleks soovinud esimestes vaatuses näha veidi lihtsamat, liialdamatamat mängu. Selle eest esines ta ülihästi näidendi lõpposas ning saavutas teenitud poolehoidu publiku poolt. Osavalt, läbi põlenud suurilmadaamina esines ka L. Lindau (kirikuõpetaja naine). Ka teised näitlejad, nagu A. Lattik, K. Tanilov, A. Rebane, J. Kull, A. Rütüli, H. Piller ja H. Nau tulid korralikult toime oma osadega, eriti võitis poolehoidu K. Tanilov oma lihtsa, poositu mänguga.

Lõpuks kutsuti ka kohalviibivat autorit korduvalt lavale, kes aga tagasihoidlikult ja üliviiakalt keeldus.

V. Valter.

Foto

Kuidas säritleda suvel

Ees on suvi. Suvi, aastaaeg igale oma-sele harrastusele, aastaaeg, mil just foto-kaamera tuleb oma õigustele rohkem kui kunagi ennem. Paljudel meil, õppuritel, on kaamerad, suvi pakub igale amatöörile tuhandeid võimalusi pildistamiseks, igaühel on soov pildistada seda kaunist aasta-aega, igaüks soovib jäädvustada pildile oma puhkusaja meeldivamaid hetki. Miks siis seda mitte teha? Takistuseks tuleb aga siin pahatihti puudulik teadmine õigest

säritlemisajast. Suvel on valgus, kuid juba see hea omadus pildistamiseks ajab nurja nii mitmed head pildid, nad on lihtsalt üle valgustatud. Katsun selle vea vältimiseks anda lühidalt mõningaid juhtnööre:

1. Ärge tarvitage kunagi suvel oma aparaadi suurimat ava, blendet. Suvel on valgust ja sellega tuleb arvestada, kasutage võimalikult väikest ava, sest sellega pilt muutub teravamaks.

a) Ainult portreede juures kasutage täit ava. Tagapõhi olgu ebaterav.

b) Maastiku võtete puhul tarvitada ava 8—12. Loomulikult oleneb see ilmastust.

c) Arhitektuurvõtete puhul olgu ava 25—32.

2. Katsuge võimalust mööda tarvitada filtreid. Need annavad pildile vastava maheduse, plastilisuse. Pilt tuleb kõigiti

loomulikum oma värves. Peale selle maastikuvõtete puhul tarvitage pankromaatilist, värvitudlikku, üldse tundlikku fotomaterjali.

a) Filtritest on suvel tarvitusel nr. 1 ja 2. Tarvitamisel pikeneb valgustusaeg, vastavalt filtrile:

Filter nr. 1 — 1 sek.
 " " 2 — 2 " "
 " " 3 — 4 " "

3. Portreede juures ja pildistamisel üldse ei tohi valgustus olla kunagi otse vastu aparaadile, vaid järgmiselt:

a) Portreede juures valgus küljelt-ülevalt.

b) Maastikuvõtete puhul soovitam — valgustus küljelt-tagant.

c) Kui valgus paistab otse objektiivi peale, siis varjake objektiiv päikesekati-

Tabel nr. 2 Liikuvate motiivide pildistamiseks

Motiiv	Blende	Säritlusaeg sek.		
		200	230	270
Lagendik, rand, vesi	F : 8	1/50	1/100	1/150
	F : 12	1/25	1/50	1/100
	F : 18	1/10	1/25	1/50
	F : 25	1/5	1/10	1/25
Seltskond lagedal	F : 8	1/10	1/25	1/25
	F : 12	1/5	1/10	1/25
	F : 18	1/2	1/5	1/10
	F : 25	1	1/2	1/5
Seltskond varjus, puude all jne.	F : 6,3	1/5	1/10	1/10
	F : 8	1/2	1/5	1/5
	F : 12	1	1	1/2
	F : 18	2	2	1
Maastik heleda tagapõhjaga	F : 8	1/25	1/50	1/100
	F : 12	1/10	1/25	1/50
	F : 18	1/5	1/10	1/25
	F : 25	1/2	1/5	1/10
Maastik tumeda tagapõhjaga. Tänavastseenid jne.	F : 6,3	1/10	1/25	1/50
	F : 8	1/5	1/10	1/25
	F : 12	1/2	1/5	1/10
	F : 18	1	1/2	1/5

kuga, mis ei ole muud kui lihtne, seest sametiga, riidega vooderdatud rõngas.

Niipalju siis lühidalt hädatarvilikumaid juhtnööre pildistamiseks, säritlemiseks suvel.

P. Mägi.

Säritleus-tabel nr. 1

- a) Pildistamisel päikese käes kasutada tabelis antud vähimat ava, näit.
 motiiv: seltskond lagedal
 blende: 25, a e g 1, 1/2, 1/5.
- b) poolpilvisel, täiesti pilvisel või täiesti tumeda ilmaga kasutada suuremat ava, näit.
 motiiv: sama;
 blende: 18, 12, 8;
 a e g: (1/2; 1/5; 1/10), (1/5; 1/10; 1/25) jne.

Tabel nr. 3

Liikumise suund	↑	↗	→
Lapsed mängides:	1/10	1/25	1/50
Tänavaliikumine			
kaugelt:	1/25	1/40	1/50
lähedalt:	1/50	1/75	1/100
Jalgrattur:	"	"	"
Auto, tramm (15 km)	1/75	1/100	1/250

Kroonika

Tartu Keskkooliõpetajate Ühingu poolt korraldatav näidendivõistlus

Et rikastada meie keskkoolide ja gümnaasiumide pidudel ettekandmiseks sobivate näidendite repertuaari, korraldab Tartu Keskkooliõpetajate Ühing ülemaalse näidendite võistluse, mille osavõtu tingimused on järgmised:

- Osavõtt võistlustest on vaba kõigile.
- Näidend peab oma ainelaadilt ja käsitlusviisilt olema vastav ettekandmiseks keskkoolide ja gümnaasiumide pidudel. Selle ettekanne võib kesta kuni 2 tundi. On soovitatav, et näidend lavaliselt, kostüümidelt ja rekvisiidilt oleks lihtne. Võimaluse korral olgu see ühe tegevuskohaga.
- Tööd peavad olema kirjutatud masinal poogna neljandiku suuruste paberilehtede ühele küljele.
- Esitav näidend ei tohi olla varem ette kantud ega trükitud ilmunud.
- Tööle kirjutab autor mingi varjunime ja lisab tööle kinnise ümbriku, millele on märgitud sama varjunimi ja mis sisaldab autori õige nime ja aadressi.
- Tööd tuleb saata järgmisel aadressil: Tartu Keskkooliõpetajate Ühing, Tartu, postkast 102.
- Tööde esitamise tähtpäevaks on 15. sept. 1935. a.
- Tööd loeb läbi ja hindab viieliikmeline žürii, kuhu kuuluvad õpet. H. Jänes, kirjanik H. Raudsepp, dir. J. Roos, näitejuht E. Türk ja õpet. A. Vaigla.
- Auhindu on kolm: I — 120 kr., II — 80 kr., III — 50 kr.
- Žüriil on õigus jätta mõnda auhinda välja andmata, kui esitatud tööd ei vasta nõudeile.

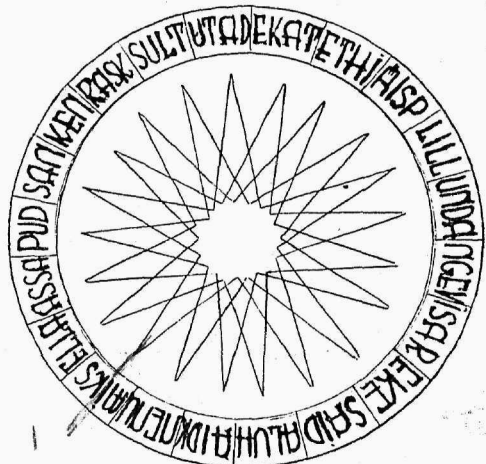
11. Auhindamata jäänud tööde autorite nimesid sisaldavad ümbrikud põletatakse avamatult.

12. Näidendite kirjastamise ja ettekandmise tingimused sõlmitakse hiljem kokkuleppel autoriga.

On loota, et sellest võistlusest osa võtavad kõik meie kirjandushuvilised keskkooli- ja gümnaasiumiõpilased ja vilistlased.

Mõistatus nr. 1.

Koostanud — E. — TL II TG.

Leida, milline tuntud ärkamisaegne luuletis peitub siin!

Mõistatus nr. 2.

Kirjanduse labürint. Koostanud — E. — TL II TG

1	2		3		4		5		6	7		8		9		10
11			12	13		14	15		16	17	17a		18			
		19	20		21	22	23		24							25
26	27	28		29	30	31		32			33	34	35	36		
			37		38	39	40	41	42	43	44			45		
46		47	48	49	50		51	52	52a	53	54	55		56	57	
				58			59	60	61	62		63	64			
65	66		67	68		69			70	71	72	73		74		75
76			77													
	78				79			80		81	82				83	84
		85			86	87	88	89						90	91	
		92			93	94			95	96			97			
98	99	100	101		102	103		104	105	106		107		108	109	
110		111	112	113	114			115		116	117	118		119	120	
		121	122	123		124		125	126		127	128	129			130

1—7 F. Sillanpää teos. 1—66 O. Lutsu teos. 2—3—37 V. Saretok'i teos. 8—10 G. Ebersi teos. 9—17 Eesti näitekirjanik. 15—5—4 Teose „Moodne daam“ autor. 16—13 „Rahvavalgustaja“ autor. 17a—23 M. Mõistlase teos. 19—28 Teose „Jaan Tamar“ autor. 20—11—46 O. Lutsu teos. 21—50 Teose „Köenigsmarck“ autor. 22—31 L. Suburgi teos. 22—40 „Varju“ autor 24—6 E. Saksa teos. 25—35 Chateaubriandi teos. 27—47—60 E. Vilde teos. 32—39 „Seitsme venna“ autor. 33—35—18 Eesti luuletaja. 36—130 M. Mõistlase teos. 36—75 P. Romanovi teos. 37—49—20 „Prints ja kerjuse“ autor. 43—54 Teose „Elus pettunud“ autori eesnime esitähht ja perekonnanimi. 44—72 P. Frank'i teos. 47—85 P. Loti teos. 48—31—34 A. Gide'i teos. 49—20—30 A. Ostra teos. 50—52—41 „Laevahuku“ autor. 51—52—59—61 Meyrink'i teos. 52a—71 Millimallika teos. 55—45—56—45 J. Londoni teos. 55—118—116 A. Alle teos. 56—83 Soome näitekirjanik. 57—84 Sienkievitzi teos „Quo...“ 58—123 R. Sabatini teos. 61—42—38 R. Rohu teos. 62—63 K. Michaelis'e teos. 64—18 Eesti luuletaja. 64—83 Sama mis 56—83. 65—70 J. Liivateos. 68—67—122 A. Gailiti teos. 68—77—79 M. Metsanurga teos. 68—81 A. Strindbergi teos. 69—74 P. Loti teos. 69—51—53 H. Balzac'i teos. 73—97 „Keha ja vaimu“ autor. 78—92—85 A. France'i teos. 80—89—83 H. Marlot'i teos. 82—73—64 E. Krusten'i teos. 86—113—126 A. Jakobsoni teos. 87—103—102 „Ariane“ autor. 88—115 Teose „Patt vere vastu“ autor. 91—130 Teose „Põlev mets“ autor 95—104—126 A. Kivika teos. 95—96—105—81 H. Tiaden'i teos. 97—108 Teose „Üksinduse saarte“ autor. 98—76—26 Operett „Estonia“ lavastusist. 100—110—76—78 H. Bang'i teos. 101—122 R. Rohu teos. 106—128—127 „Vabanaise“ autor. 107—129—119 A. Mardlane'i teos. 109—90 „Tema ametlik mõrsja“ autor. 113—93 Eesti ajakiri. 117—118—126 R. Rohu teos. 121—98—78 T. Lovelli teos. 121—110 B. Kellermanni teos. 120—130 Teose „Raevski Rein“ autor. 124—125 Ameerika kirjanik. 124—114—94—112 J. Lehtonen'i teos. 99—100 Kaks konsonanti.

Toimetused: Harald Jänes — vastutav tegevtoimetaja, Kalev Ratassep, Jaan Roos, Helene Tamverk, Aleksander Vaigla. Väljaandja: Eesti Keskkooliõpetajate Kogu.

Tartu Linnapank

Tartus, Raekoda, telef. nr. 2-32 ja 11-32

AKTIVA

Äriseis 1. maiks 1935. a.

PASSIVA

Kassa	34.333.87
Hoiuarved	410 326.27
Väärtpaberid	72 714.15
Väärtused	5.417 25
Diskonteeritud vekslid	2.240 483.77
Tähtajalised laenud	58.945.—
Konto-korrent laenud	546 087.39
Korrespondendid	166 232.50
Garantii-debitorid	37.228.16
Mitmesugused debitorid	7.000.—
Vallasvara	14 957 15
Kulud	23.951.50
Muud aktivad	1 184.—

Kokku: 3 618.861.01

Põhikapital	170.342.41
Tagavarakapital	30.170.—
Amortisatsioonikapital	7.135.22
Hoiusummad	3.219.208.02
Võlad teist. kreditaasutistes	—60
Korrespondendid	30.666.48
Väljaantud garantiid	37.228.16
Mitmesugused kreditorid	7.000.—
Tulud	89.736.91
Muud passivad	27.373 21

Kokku: 3 618.861.01

Toimetab kõiki pangaoperatsioone.

ÜLIÕPILASE KÄSIRAAMAT

Toimetanud **E. Kuul.** 264 lhk. piltidega.

Sisaldab ülevaate ülikoolist, üliõpilaselust, raamatukogudest ja asutistest, abirahadest jne. ning annab igasuguseid juhiseid akadeemiliseks eluks vastavate alade juhtivailt tegelastelt.

AKADEEMILINE KOOPERATIIV

Raamatu- ja kirjutustarvete kauplus.

Korteribüroo ja teisi akad. pere abiettevoiteid.

TARTU, ÜLIKOOI TAN. NR. 17.

Ilmusid 1935. a.

A. Haava: Laulan oma eesti laulu. Luuletused	Kr 1.—
O. Luts: Kuninga kübar. Mälestusi VII	3.75
Fr. Tuglas: Kriitika I	3.—
„ „ II	3.—
Rahvaraamat nr. 1. J. Vahtra: Laane kuras	1.—
„ nr. 2. Enn Kippel: Ahnitsejad I	1.—
F. Karlson: Rännakuil. Sonetid	1.25
C. Joh Kieviet: Kuidas elas van Dik Trom	1.50

R Roht: Esimene armastus Romaan	4.25
W. Shakespeare: Torm. Näid. 5 v.	1.40
— Romeo ja Julia. „ 5 „	1.90
A. Taar: Kolm sündi Näid 5 „	1.80
(kompl. 8. eks. ühes ühekorde ettekande loaga)	Kr.15.80
H. Jänes: Valik deklamatsioonid	3.25
H. Andvei: Lihavõtte kuuldumuna	—80
Juhan Liiv: Kogutud teosed V—VI	1.50
A. Poska: Hiirekeste päev	—40
F. Sillanpää: Silja. Romaan	3.50

O.-Ü. „Noor-Eesti Kirjastus“

Tartus.

130

41 -

